

SUFFRIDI SIXTINI

GERAERDT

Van

VELSEN

LYENDE.

TREURSPEL.

t'AMSTERDAM,

By *Dirk Cornelisz. Houthaak*, Boekverkooper, op de hoek van de Nieuwe-zijds Kolk. In 't Jaar 1657.

Clarissimo Viro Domino

D. SAMUELI COSTERO

Medicinæ Doctori expertissimo & practico felicissimo.

SUFFRIDUS SIXTINUS,

Hanc suam ce pœnâ & paßione Herois VELSENII *Tragædium in gratitudinis Tekmerion pro tot tantisque beneficijs.*

L. M. Q.

INHOUDT.

Eraerdt van Velsen, na dat hy Grave Floris de Vijfde hadde omgebracht, op het Huys te Kroonenburg gevlucht, en aldaar gevangen zijnde, zo rijst de Wraak en de Eygenbaat uyt de Helle, om het volk en den Raadt tot straffe over de moort te bewegen.

De Raadt van Wel-borene Mannen vergadert, daar Geraerdt van Velsen voorgebracht zijnde, opentlijk bekent de moort gedaan te hebben, de redenen daar van verhalende; dies hy weder wegh gebracht werdt. Den Raadt beraatslaagt hoe zy in Velsens zake zullen handelen, qualijk konnende besluyten om hem te dooden.

De Gemeente met wraak ontsteken, komen voor den Raadt, begeerende des Moorders leven, voor het leven hares vermoorden Vorsts. Daar over den Raadt weder raadtslaagt, en bewogen, eensdeels door vreze des volks, en eensdeels door eygenbaat, die haar uyt Velsens doodt te verwachten stond, besluyt dat men Velsen zal doen sterven.

De Gemeente noch niet vernoegt, en met noch heeter wraak ontsteeken, verschijnt weder voor de Raden, begeerende dat men ook alle den Adel, tot in het negende Lidt, zal uytroeyen, dat haar na verscheyde bedenkingen des Raadts ook toegezeyt werdt: dies den Adel vlucht.

Velsen wordt zijn vonnisse gelezen, en met de doodt gestraft.

Het Tooneel is om en in Leyden.

PERSONAGIEN.

Heer Geraerdt van Velsen.

De Graaf van Cleve.

De Geest van Graaf Floris van Hollandt.

Schildt-knaap.

Diedrick van Wassenaar, Burgh-Graaf van Rijnlandt.

Raden Welborene Mannen.

Landt-schrijver.

Vluchtende *Edelman* met zijn *Vrouw.*

Rey van vrome Ingezetenen.

Rey van Naerders, Kenemaers en Waterlanders.

Wraak.

Eygenbaat.

Twist.

Megera. }
Thysiphone. } *Stomme.*
Alecto. }

G E-

GERAERDT

Van

VELSEN

Lyende.

EERSTE BEDRYF.

Wraak. Eygenbaat. Twist.

HIer op der aarden tot verderf ben ik verſcheenen
Uyt 't akelige Neſt, daar niet dan klagen, weenen,
En tandeknarſſen is, om een voornemen zaak.
Ziet eens wie dat ik ben, ik ben de woede Wraak,
Omcingelt met de ſchaar van vaerdige Geſanten,
Meeſt al van mijn geſlacht en nauwe bloedtverwanten,
Die altijdt aan de zy van Mars ten oorlog gaat,
Gewapent en gehart, en die dit yzer ſtaat
Zo net geklonken om de nau-geprangde leden,
Waar aan het Mulcibers Sicylſche Reuzen ſmeden.
Mijn kleederen, bloedtroot van 't root verſtorte bloedt,
Die wijzen duyd'lijk uyt hoe vele dat verwoedt
Door mijn toedoen en raadt gebracht zijn om het leven,
En hoe veel dat daar noch ten elken dage ſneven;
Want mijn grootachtbaarheyt hier op der aard' verſchijnt,
'k Wed', Hollandt, dat gy dat eer lange wel bevijnt.
Dit wreekvyer, dat ik draag in mijn verſlindend' handen,
Deed' Pargama wel eer tot glimme koolen branden;
De Spijt ontvonkte 't vyer, die 't herte innenam
Van den Spartaanſchen Vorſt, doe hy van Creta quam
(Vermoedend' geenig quaat) te Lacedemon binnen,
Van meeninge zijn Hof, gelijk hy 't liet, te vinnen;
Maar Priams Zoon hadt hem zijn Koningin ontloert,
Waar over deze Vorſt, met reden ook ontroert,
Beſluyt een tocht, tot Troyas val, met al de Helden
Van Grieken, denkend': Och, of ik eens nedervelde

Dat Troya, waar op zich de Vorſt trouw'loos vertrout,
Die my mijn waardſte ſchat, mijn Koningin, onthoudt.
Zo't viel: want na beleg van negen ronde tijden
Quam Ilion zijn uytterſt' ongeval te lijden;
Dees Dagge gaf ik oyt Oreſtes in zijn handt,
Daar mede woedig hy zelfs na der hellen zandt
Zijn eygen Moeder, met Ægyſtus den verrader,
Dat om de moort van haar begaan aan zijnen vader.
Ik was 't alleene die hem tot het moorden dreef
Van dees twee, 't was noch veel dat hy Oreſtes bleef,
En niet een ander weêr zijns levens-draat verkorte,
Of op de varſſe daad zijn heete bloed verſtorte,
Gelijk het veeltijds beurt, dat die man die hem wreekt
Een ander voort een Dagg' weêr diep in 't harte ſteekt.
De Maagd van Colchis heeft hier meê van een geſneden
't Vleeſch van haar vleeſch, en 't been van haar gebeent', de leden
Van hare Zoontjes beyd', die zy by Jaſon wan,
Die nu ten tweedemaal hertrouwde, trouwloos, an
Creontis Dochter; ziet, dees nieuw-gehuwde Vrouwe
Moſt ook ſtraf dragen van haar Bruydegoms ontrouwe.
Pandions Dochter was vernoegt doe 'k haar verwoed
Haar handen waſſchen liet in het onſchuldig bloet
Van haar onnozel Kind, dat daarom moſte ſterven,
Om dat zy niet en koſt gelegentheyd verwerven
Van haar te wreken, na de ſnoode ſchennis, an
Haar liefſte lief in ſchijn, in wezen haar tyran
En beul, die met gewelt haar Zuſter had benomen
Haar waardſte ſchat, haar eer: en op dat niet zou komen
Zijn ſchelmery in 't licht, had hy haar uitgeſneên,
Of uyt de mont gerukt het waardſt' van alle leên,
De tong. Moſt Palamedes niet aan 't leven lijden?
Slechts om dat hy voorheen Laërtis Zoon ten ſtrijde
Voor al de Griekſche ſchaar der Vorſten had verwekt,
En zijne boevery argliſtig haar ontdekt.
Onrechtvaerdige daad! die niet en zal vergeten
De redelijke menſch, des Werelds ingezeten,
Zo lang die aan zijn aſſchen zal onwankel ſtaan,
En daar het woeſte rond des Hemels om zal gaan.
Maar dit is al geſchied in tijden lang verleden,
In plaatſen daar men nu nau af en weet. Doch heden

Is onze macht niet min. Ziet hier bequame tijd,
En eenen rijpen oogſt, het ſchort alleen aan vlijd
En arbeyd, dat wy onzen aanſlag wel beleden,
En dees gewenſchte tijd niet vruchteloos beſteden.
Gy Drytal heylloos waard in 't Tracisch Hof by my.
En gy, mijn Zuſter, ſtont te Sparten aan mijn zy,
En te Corinthen, daar gy quaamt met ſnelle wieken
Van my ontboden. Gy in 't Leger van de Grieken,
Daar den konſt-rijken Held zijns levens eynde zag,
Om dat hy 's ſchalken Helds loosheyd brocht aan den dagh,
Met handen al gereet tot akelijk bederven,
Tot woeden, moorden wreed, tot branden, blaken, kerven.
Nu is 't dijn beurt Eygenbaat, meed' een van 't helſch geſpuys,
Dien niet de laatſte plaats voorwaar toekomt in 't huys
Der zielen afgeleeft, daar wy ons in onthouwen,
Nu kond gy ons, door uw beſtek, wat zonders brouwen,
Daar door ons luſt tot bloed word t'eenemaal voldaan;
Gaat heen, maakt ons de wegh en een gerede baan,
Bekruypt en onderkruypt de innerlijke leden
En de gemoeden van d' ontroerde Overheden.
Gaat, alle die aan 't roer van dezen Lande ſtaan
Vervult die met uw gif, zo zal van ſtonden aan
Dees ſchendens-zieke ſchaar en ik aan 't woeden tyen.
Ontelbaar is 't getal der Edelen die lyen
Zullen om een moort. Grijpt gy toortſen in de hand,
En ſteekt de Heeren huyzen in de lichte brand;
Gelijk de Lov'ren groen van onzen azem zooren,
Zo zal 't ontelbaar tal der Ed'len gaan verlooren
Door ons beſtier. Gaat, moordet, blaakt en brand,
Jaagt al den Adel wegh uyt dit verwezen Land,
Verwezen altemaal; hier is geen plaats zo heylig,
Daar een ook voor ons hand mach wezen vry of veylig,
En houd van 't woeden op, voor dat de ſnelle vloet
De Rhijn een roode verw' krijgt van 't vergoten bloedt.
Eygenb. Heeft mijn vermogen oyt, Vorſtinne, konnen blijken
In zaken van gewicht, zo zal het doch niet zwijken,
Tot onzer aller dienſt, op dees bequame tijd.
Vertrouwt uw dienares. De vaal-geverwde Spijt
En brocht zo treffelijken aanſlag noyt te wege,
Als ik volbrengen zal. Heb moed, het zal te dege

Na uw begeeren zijn. Ik zal van ſtonden aan
De herten licht-gewonnen onderkruypen gaan,
En ſpouwen al mijn gift uyt op de Overheden,
Of die, die zullen hier het Rechter-ampt bekleden,
En ſpreken 't Vonnis uyt van Velſens ondergang,
Dat hem het gantſche Rond des Werelds word te bang.
Al is dit Vonnis recht na alle recht rechtvaerdig,
Dat hy moet ſterven om zijns Heeren moort lichtvaerdig,
En licht'lijk evenwel zoud komen doch tot niet,
Zo ik mijn krachten niet in 't herte vallen liet
Des Rechters, die ik zo begoog'len zal zijn oogen,
Dat immers, of hy woude, hy niet en zal vermogen
Anders te wijzen als 't geen ik hem inne ſteek,
En met hem heymelijk in zijn gedacht beſpreek.
Ik zie de ſtraffers al gereet met felle meſſen
In d'handen. *Wraak.* Hey dat's wel, zo mogen wy dan leſſen
Onz' heete dorſt met bloed, dat ons geworden zal.
Eygenb. Ik, niet de Spijt, brocht Troyen tot zijn onderval.
In 't oordeel-wijzen deed' ik Paris reek'ning maken
Na 't loon belooft, en niet gelegentheyd der zaken,
Waar door hy Ledas dochter tot zijn loon bequam,
Die hy de Spartſchen Vorſt met liſtigheyt ontnam.
Ik was dan d'oorzaak eerſt des vals van Troyas wallen;
Doe deê, na my, de Spijt haar werk eerſt, doe moſt vallen
't Hoog-toppig Pargama, dat jaren zonder end
Bykans geen ongeval of ramp en had bekent.
Wraak. Wel, u zy dan de eer. *Eygenb.* Ik zal 't nu meê beſteken,
Dat zo lang Hollandt is, men weten zal te ſpreken
Van mijn beſtek. Ik 't Recht alzo te buygen weet.
Wraak. Ziet hier, mijn zuſter, de gewenſchte proy gereet,
Gevangen, al voor onze waterende tanden.
't Za trouwe Boden, rept nu dijn ſchenzieke handen,
Verſpreyt u van malkander, en verzaayt u daar
In 't morrende gemeen, dat gy haaſt winnet. Maar
Gy, Twiſt, en teelt voor al geen tweedracht by haar-lieden;
Want 't waar zo licht verkerſt, en 't zou gewis geſchieden,
Dat gy, gelijk ik, van uw wenſchen niet genoot.
Twiſt. Weeſt zorgeloos Vorſtin, uw zorg die is te groot.

Graaf

Graaf van Cleve. Geraerdt van Velsen. Rey van Naerders, Kenemaers en Waterlanders.

WAnneer ik overweeg 't verwisselen der dingen,
En 't zeltzaam luks-beloop in u, mijn vriend, zo dringen
My tegens wil en dank de tranen uyt 't gezicht.
Hoe, Nabuurheer! kend' ik u onlangs niet voor 't licht
En pronk van al den Edeldom van dezen Lande?
Nu viel 't licht dat gy raakten om een daad tot schande,
Ja d'aldergrootste smaat die mensche lijden kan.
Maar hoe! dit was geen daad van een stantvastig man,
Die hem verbijten kan. Waar waren doch uw zinnen
Doe gy deez' aanslag eerst gedachtet te beginnen?
Waar was uw hoog verstant, en uw voorzichtigheyt,
Die elk te roemen plag? Waar was uw klock beleyd
Om u begonnen werk voorspoedig uyt te voeren?
Ik heb de tijd gezien dat niet een jacht van Boeren
U hebben zou verjaagt, maar jaagd' ze zelfs voorheen.
Maar, laas! als 't nood-lot tegen is helpt niet gestreên.
Hoe kan 't verkeeren! 't is geleên zo weynig dagen
Dat men u tegen zag, en dat meest al uw Magen
U zagen te gemoet met armen uytgespreyd,
Om u t'ontfangen naar uw diensten afgeleyd;
Dit was de rechte zy, maar nu is 't slinks gevallen.
O wrede Nood-lot! voor uw vierschaar helpt geen kallen,
Noch ook voorbidden, gy en zijt met goet of schat
Niet te vermurwen. Och, wat nood was 't, mochte dat!
Maar gy en wilt om goet uw voorstel niet verlengen,
Al waar het maar een uur. En ook en zal gehengen
Den Raad, ô Velser Heer, dat gy te lijve blijft.
U baten kan geen vriend die uwe zorg verdrijft
Met ongegronde troost. Best is hy die in quaden
Zijn vrienden onderstant doet met heylzame raden,
Dit raad' ik dy, mijn vriend, wilt gy ontgaan de dood,
Voor dees tijd, legt het hooft ootmoedig in de schoot.

G. v. Vels. 't Hooft leggen in de schoot? zo moet my d'Hemel schenden,
Die my genadig zy: al zou mijn leven enden
Binnen een ure tijds, zo stort ik geen gebeên
Nochtans om 't leven, dat en lijd mijn moed, ô neen!
Al waar my 't grootste leet en d'hoogste pijn gebrouwen.

Maar zegt, mijn Heere, weet gy niet van mijnder Vrouwe,
Mijn alderwaardste schat, waar dat ze zy beland?
Of zy haar noch onthoud in dit beroerde Land?
Of datz', om zeker zijn, haar elders heen begeven
Heeft? of dat zy al is (daar zy na wenscht') om 't leven?

G. v. Cleef. 'k Heb gisteren gehoort dat zy te scheep gegaan
Van 't Huys te Muyden was, zo haast zy had verstaan
De droeve tijding, laas! van uw onzalig woeden,
En 't mompelen van de wraakgierige gemoeden.
Z' is wiss'lijk buyten scheuts, maar ik en weet niet waar.

G.v.Vels. Helaas! *G.v. Cleef.* Hoe! gy verwacht geen lijden toch van haar,
Zy is 'er beter aan als gy, wilt daarom staken
Uw zuchten diep geput. Denkt om uw eygen zaken,
't Is nu geen tijd te denken om een's anders leyd.

G. v. Vels. Mijn Vrouw, geen ander is 't, haar is mijn zwarigheyd.

G. v. Cleef. Best gaan wy nu te zaam bedachtzaam overleggen
Wat t'uwer vroomen dy staat voor 't Gerecht te zeggen.
Het was een snoode daad, en 't was een stout bestaan.
Aan wien hebt gy de moort als uw Landsheer gedaan?
Nu overdenkt wat pijn zal u aanstaan te lyen,
Zo gy geen vond bedenkt die u hier van mach vryen:
Gy hebt misdaan. *G. v. Vels.* Wel hoe! een adelijk gemoed
Wreekt smaat en hoon, of 't schort daar aan dat hy zijn bloed
(Vuyle kleynhartigheyt) niet voor zijn eer derf wagen.
Voor my, ik zal dees daad my nimmermeer beklagen,
Zo lang' een droppel bloeds in 't mann'lijk lighaam is.

G. v. Cleef. Reden. Nochtans hebt gy misdreven, dat 's gewis.
Geen Onderzaat mach hem tegen zijn Vorst verzetten.

G. v. Vels. Wel hoe! is 't om de Vorst? leeft die dan zonder wetten?
Mach die zijn Onderdaan dan strafloos smaad aandoen?

G. v. Cleef. Ja hy, na 't uytterst' recht; maar hy moet dat verhoên
Om zijn Gemeent' bet' in gehoorzaamheyd te houden,
Die hem zuns lichtelijk verraderye brouden.
Al is 'et dat den Vorst al meé by wetten leeft,
Zo is nochtans geen wet die hem gebonden heeft.
Dees reden die betaamt den Vorstelijken monde,
Te kennen dat hy meê aan wetten is gebonden.
Ziet eens: Die na zijn zin de wetten breekt en maakt,
Laat licht'lijk achter die, die straf zijns misdaads raakt,
En of een wettig Vorst zijn Onderdaan al schelden,

't Be-

't Betaamt den Onderzaat daarom niet te vergelden
De ſmaat met zulk een moort. *G. v. Velſ.* De wet van mijn verſtand
Zeyd, dat men hem recht ſtelt tegen een dwingeland,
Dees wet heb ik gevolgt, ze zy dan quaad of goedig.
G. v. Cleef. Wils wet baart miſdaad, miſdaad ſtraffen overvloedig,
Die gy by zwermen nu al voor uw oogen ziet.
G. v. Velſ. Wat is doch 't Hemelſch ſchik? 't nood-lot was immers niet
Geweeſt, had Amſtel met ons goeden raad genomen,
Zijn wrevelmoed deed ons in dit benouwen komen,
Lijd hy nu ongeval ik en beklaag hem niet;
Want had hy maar gewilt dit ware noyt geſchied.
Oorzaak van wraak was 't dat den dwing'land hem benomen
Zijn goed'ren had en haav'. Wy hadden 't ook ontkomen,
Had hy naar Engeland te vlieden eens gezint
Met ons geweeſt, 't geluk veyld' ons haar jonſt, de wind
En 't weder was ons meê. *G. v. Cleef.* Mijn vriend, die 't quaat wil keeren
Die moet ook d'oorzaak van het quaat zorgvuldig weeren.
En ik beklaag dien Heer zo hy dies lijden ſmaakt;
Veel nutter haddet gy uw wreede luſt geſtaakt
Tot wreken, en den aanſlag heyloos noyt begonnen,
Die u nu lijden doet. *G. v. Velſ.* O oordeel onbezonnen,
En reden ongegrond! gy zoud zo ſpreken niet
Indien u, 't geen my, van den dwing'land waar geſchiet.
Brocht hy mijn Broeder niet bloeddorſtig om het leven?
Denkt hoe my ſmerte dat; maar ik heb 't hem vergeven,
Denkend' een valſche ſchijn brocht hem wel tot dees daad.
Daar na komt hy noch weêr en ſtapelt quaad op quaad,
Veynſt zich te zijn mijn Vriend, en zend my uyt den Lande,
En onderwijlen brengt hy, ach! met kracht tot ſchande
Mijn Echte Huysvrouw; denkt, mijn Heer, eens om dees ſmaad.
Waar 't u gebeurt zoud gy verbeet'ren wel mijn daad?
G. v. Cleef. Het gene gy verhaalt van ſmaad aan dijner Vrouwen
Begaan, met reden wraak vereyſten, en behouwen
Hadd' ik u garen dies doe 'k lagh voor Kroonenborg
Met alle deze ſchaar, en 'k draag noch groote zorg
Voor uw lijf, dan ik duchte 't is nu al te ſpade
En al te laat te zorgen. *G. v. Velſ.* Zijt doch niet beladen,
Mijn Heer, om my; my vroomt mijn mannelijk beſtaan,
En 't zoude noch geſchiên en was het niet gedaan.
Ik woede noch op die, die my met ſchennis quelden.

 R. v. N.

R. v. N. Snode verrader, men ſal u eer lang vergelden
Uw boze daad, met dees uw trotze woorden al.
Ik denk uw laatſte dagh niet verde wezen zal.

Rey van vrome Ingezetenen. Een Edel-vrouwe met haar Dienſt-maacht.

BEſchreyelijke ſtaat der vromer onderzaten,
En ingezetenen van dit bedroefde Land,
Nu Trouw, Onnozelheyt en Eendracht ons verlaten,
Den Hemel kiezende, ruymen het twiſtig land.
De Wraak met haar gevolg weêr komen in haar ſtede,
Die licht in rep en roer de ſteden ſtellen zal.
De Eygenbaat zal ook haar zaak zo wel beleden,
En al den Edeldom haaſt ſmaken doen den val.
d'Inlandſche twiſt brengt voort in onzen Vaderlande
Een binnelantſche ſtrijd, tot aller vromen ſchâ,
De binnelandſche ſtrijd weêr moort en vrouwe ſchande,
Daar allerley onheyl en ſtraffen volgen na.
Als God een ſtaat of land op 't dapperſt' denkt te plagen,
Verwekt hy muytery, en oproer in 't gemeen,
Dat is voorzeeker, dat dit d'aldergrootſte ſlagen
Zijn die ons van Gods ſtraffend' handen komen heen.
Alzulke tijden zijn 't, laas! die wy nu beleven,
Door onze zonden zwaar verdient voor lange tijd.
Denkt, Hollandt, dat gy van die God, die alles beven
Doet, t'onrecht dus ellendig niet geſlagen zijt.
Wanneer men met de waarheyd naakt omdaan zal ſpreken,
En hellen noch op d'eene noch op d'ander zy,
Zo heeft misdaan de een in 't tergen, en in 't wreeken
Den ander, dat haar allebey brengt in de ly.
Veel nutter haddet gy, Hollandſche Vorſt, gelaten
Van haar vryheên t'ontroven d'Ed'len van uw land,
En weêr tot hooge ſtaat te heffen d'onderzaten
Min van waardy; dat's recht 't werk van een dwingeland.
Dit hebdy in 't gemeen den Adel toegedreven,
Dan in 't byzonder noch een Ed'le vrouw met kracht
Geſchent, een boel te wraak, en niet daar toe gedreven
Van heete minne, die op ſchaamt' noch eer neemt acht;
Zo overgrooten ſmaad en konde qualijk lijden

Zo edelen geslacht, van yder een geëert.
Den Adel in 't gemeen stelt achterdocht bezijden,
Herknauwend' 't oude leed, en met haar zamen zweert.
Wat 's doch den wreeker en den schender overbleven
Van den verbolgen haat in 't reuk'loos hert gepast?
Niet goets, helaas, den een die is alreê om 't leven,
En heeft de dood gesmaakt, die d'ander wachtet vast.
Dit zijn de vruchten van de binnelantsche strijden,
Van oproer, twist en schadelijke muytery.
Beklaaghelijke staat, helaas, bedroefde tijden,
Geen van de beyde deelen is van slagen vry.
Maar 't best dat daar van is, hier meed' heeft zich te moeyen
In geener wijzen een vergeten onderdaan,
Gelijk nootzaak'lijk heeft die geene, die in 't bloeyen
Voorheenen aan het roer heeft van het Land gestaan.

TWEEDE BEDRYF.

VVraak. Eygenbaat.

GEen arger ding en is als sloffen en verlengen
In zaken van gewicht, wanneer men die te brengen
Zoekt ter gewenster eynd', daarom neemt nechtig acht
Op deez' bequame tijd, en op uw voordeel wacht.
Niet licht'lijk komen weêr alzulke goede tijden,
Zo gy die reukeloos nu eens voorby laat glyden.
Mijn waardste Zuster, toch wel op uw zake past.
Den Velser Heer zit nu al in de kluysters vast
Gesloten, daar op zich de bitt're haat zal wreeken;
Doch zonder u bleef noch 't begonne werk licht steeken,
Dat u zo wel als my eeuwiglijk spijten zou;
Dies denkt dat ik u voor mijn waardste bode hou.
Zo gy deez' aanslag eens na wenschen kunt beleyden,
En doen onz' oogen in het woedig moorden weyden,
Dat is voorzeker, dat die 't scherpst' en 't bitterst' wreekt
Dien gy uw 's lozen raads vergift in 't herte steekt,
En dijne gaven schoon, als staten van vermogen,
Als Oosters gout en dierbaarheden stelt voor oogen;
Maar noch dient op een zaak nootzakelijk gepast.
Eygenb. Wat is dat toch? *Wraak.* Dat gy uw aangezicht vermast.

Gy moet doch met een schijn van Godsdienst, t'aller plekken,
Of van rechtvaerdigheyd, uw wezen overtrekken;
Want nieuwers, als by ons, moogt gy in 't openbaar
Vry wand'len onvermomt, zo moet gy ook by haar
Niet wezen naakt ontdekt, wanneer gy zijt in 't werken;
Want zo men uw bestier of by-zijn konde merken,
Zo was den aanslag niet, en de gelegentheyd
Die ons den hemel heeft zo jonstig toegeleyd.
Ey, maakt u vaerdig. Ziet, daar's eene van de mannen
Des Raads, nu zal men, denk ik, haast de bank gaan spannen;
Legt nu uw kracht te werk, toont nu eens wie gy zijt.
Hier hebdy waarde stof, daar toe bequame tijd.
Zijt gy gereet? gaat aan. *Eygenb.* Ik en zal niet bezwijken,
Of zal de Hel met nieuwe Borgery verrijken.
Hoe staat myn' stixel? *Wraak.* Wel. *Eygenb.* Wy zullen niet alleen
Verreyzen hellewaarts. *Wraak.* Dat denk ik ook. Gaat heen.

Landtschryver. Een van de VVelborene Mannen. Eygenbaat.

De Oude gingen de gelegentheyd afmalen,
Om te betoonen dat zy niet was t'achterhalen,
Aldus: Een frissche Maagd' in 't voorhoofd dik van haar,
En achter rugge kaal, zo dat die geen, die daar
In het ontmoeten haar niet hadden waargenomen,
De zelve niet zo licht en konden weêr bekomen.
Haar onstantvastigheyd beteekent, dat zy staat
Beneden op een kloot, daarom neemt rijpen raad,
Terwijl den Hemel, en de tijd het dy vergunnen;
Anders beklaagdy 't licht, wanneer gy niet zult kunnen
Die nemen, en dan was het veel te laat beklaagt.
De tijd genaakt vast dat den Raad hier is gedaagt,
Waar ik verdagvaart ben om my te laten vijnen,
En gy als eene van de waardste zult verschijnen.
Ik denk het is om aan te hooren het bely
Van Velsen, over zijn vervloekte moordery.
1 *Welb. M.* Dat is 't. *Lands.* Wel, zo en kan 't in aller voegen wezen
Niet achterdeelig voor ons tween, dat wy in dezen
Ons wat bedenken over 't geen dat in den Raad,
Daar redens klem vereyschen, ons te zeggen staat.
1 *Welb. M.* Dat 's waar, de achteloosheyd heeft ons dik bedrogen.

Derhalven dient een zaak wel rijp'lijk overwogen
Eermen die ſpreken zal; en dies te meer beleyd,
Om datze in den hoogen Raad zal zijn gezeyd.
Dus, Meeſter, gy zijt in de wetten wel ervaren,
Zegt my eens hoe dat wy 't met Velſen zullen klaren,
Dat ons daar over kom geen ongeval aan boort,
Daar vreez' ik grootelijks voor. *Landſ.* Niet met allen. Hoort,
Men zal hem gaan voor 't eerſt wel ſcherp'lijk ondervragen,
Over de daad die alle vromen vaſt beklagen.
Dan zal men haaſten, dat men de verdiende dood
Dezen Verrader boos voort op den halze ſtoot,
Terwijl gelegentheyd en tijd haar openbaren.
1 *Welb. M.* Maar zegt, en kan ons uyt dit dooden geen bezwaren
Voortkomen? ganſch beducht ga ik die dingen aan.
Eygenb. Mijn Heer, met alle niet, ik blijv' uw borge ſtaan,
Dat dit beſtaan u zal berokk'nen geen verdrieten.
Veel eerder moocht gy dezer gaven wat genieten,
Die ik zo minlijk tot toezeggen u vertoog.
1 *Welb. M.* Dat 's wel: maar och, ik vreez' dat dees zijn ſchoon in 't oog;
Maar datze naderhand den menſche zuur opbreken.
Landſ. Laat deze gaven achter. Hoe! zoud gy dan ſpreken
(Hemel is 't mogelijk!) den Velſer Heer te baat?
Dat deed gy niet, indien gy dachtet op de ſmaad
En hoon die gy van hem voor dezen hebt geleden,
Maar zoud in mijn voorneemen en gevoelen treden,
Ik loof niet dat een menſch kan grooter ſmaat geſchiên,
Als alle dijn geſlacht en dy geſchach van dien
Vervloekten Moorder, die altijd u t'onderdrukken
Gepoogt heeft, en gezocht met liſt of kracht t'ontrukken
De Vryigheên, die u van oudsher quamen toe;
Ja zelfs uw goederen. 1 *Welb. M.* Hoe vaart gy uyt. Maar hoe?
Men mach doch allezins zich 't quaadſte wel voorſpelden.
Landſ. Ja hy zou uw verkeerde goedheyd licht vergelden
Met noch een grooter quaad, zo g' hem te lijve ſpaart.
Zijn dood is dy en d'uwen 't opperſte welvaart,
En voordeel, zo men 't wel inziet. Dit moet gy denken.
Eygenb. Daartoe denkt voor 't gerechte recht aan u te ſchenken
Den Hemel zulk een ſchat en deze gaven eel.
Doet eens uw oogen op, en overpeynſt hoe veel
Onheyl en ongevals zijn leven u kan brouwen.

Zijn-

Zijn leven is uw dood, zijn doot uw leven. Rouwen
En zal u nimmermeer zulk een gerechte daad.

1 Welb. M. Wel, hier is een dan die hem op uw raad verlaat.

Landſ. Zo gy hem 't leven neemt, dat gy hebt in uw handen,
Behoud gy dat gy hebt, blijft Staten van de Landen,
En buygt daar van het roer naar wil en wenſch altijd.
Dan daarenboven noch gy word van die bevrijd,
Die maar uw eer en goet u zoeken te ontroven.
Denkt liever hoe gy zult den Hemel dankbaar loven,
Die dees gelegentheyd u toegedragen heeft.

1 Welb. M. Wel dan, ik ben gemoed, ik wil niet dat hy leeft.
Zo 't oordeel aan my ſtaat zo zal hy zeker ſterven.

Landſ. Wel aan, dat's wel. En door zijn dood zult gy beërven
Goed zonder eynd', en eer, en waerdigheyd, en ſtaat,
Daar twijffel ik niet aan. Maar ziet, den gantſchen Raad,
De Graaf van Cleef, helaas! ik ducht als ik geſcheyden
Van u ben, zal u die met ſchoone ſchijn verleyden,
Die zoekt zijn leven maar, en dat is uwe dood.
Klamp an, gy zijt te goet. *1 Welb. M.* O neen, ik heb geen nood.
Bepraat en zal ik nu van niemand kunnen wezen.

Landſ. Wel aan, dat's wel. Nochtans leef ik in duyzend vrezen.

Graaf van Cleef. Diederik van VVaſſenaar, Burg-Grave van Rijnland. De Raadt van VVelborene Mannen. Landt-ſchryver. Rey van Naerders.

HOe dapper ik my heb gedragen voor het Slot
Van Kroonenburg, gy Heeren alle, dat weet God,
En deze ſchaar, die met my was aldaar in 't ſtrijden.
Geen arrebeyd en heb ik my ontzien te lijden
Ten dienſt en te geval van 't lieve Vaderland,
Tot ik u-lieden heb gelevert in der hand
Den Velſer Heer, die met een felle moed ontſteeken,
t'Eenemaal onbedacht, zich heeft beſtaan te wreken
Over zijn leed, op die waar op niet vallen mocht
Met recht de wraak, indien hy 't eerſt had overdocht.
Maar al zo haaſt een zaak is eenmaal quaad gevallen
Tot onluk, kan ze niet, dat weet men wel, met kallen
Verbetert of gebracht zijn in haar oude ſtand.
Derhalven bidd' ik u, gy Heeren, dien dit Land

Wel

Wel te beſchutten ſtaat voor onluk en benouwen,
En nutter zoeken vreed', als ſtraffen onderhouwen,
Dat gy den Velſer Heer geen ſtraffe doch zo zwaar
Werpt op den Ed'len hals, als hy verdient heeft; maar
Bewimpelt eer de ſchult met krachtelijke reden
Die hy tot wreeken had: wilt in de weegſchaal treden
Van billijkheyd, en let zo zeer niet op de daad,
Of op de moort, als op d'ondraaghelijke ſmaad,
Die hy voorheenen had van zijn Landsheer geleden.
Een Rechter volgt niet meer het ſtrakke Recht, als reden
En billijkheyt. Dit dunkt my beſt te zijn gezeyt
Tot voordeel van 't Gemeen in der gerechtigheyd;
't Volbrengen ſtaat aan u, ik hebbe maar geraden
Om te verhoeden 's Lands al te bedroefde ſchaden.
Doch ik beneene niet dat ik den Velſer Heer,
En 't Land wel gaeren in haar oude ſtaat zag weêr.
Door ſtraf kan doch de Vorſt niet wederom in 't wezen
Gebracht zijn, hy blijft dood. *Landſ.* Wel hoe! wat zal dit wezen,
Mijn Heer? Ey Heeren ſpreekt. 2 *Welb. M.* Wel Grave wat is dit?
Den Moorder heeft verdient dat men hem niet een lid
Aan 't goddeloos lichaam laat blijven ongeſchonden.
Doet gy uw oogen op, en ziet eens op de wonden
Die hy gegeven heeft aan ons Landsheere goed:
Aanmerkt, hoe heeft hy op dit Ed'le vat gewoed.
Men zal hem dadelijk doen uyt de Kluyſters halen
Hier boven voor den dagh, om hem te doen vertalen
Hoe dat zy toegegaan de ſnoode moordery
Van hem begaan, en wat de oorzaak daar van zy;
Wat ons gerokkent heeft dees onverwachte ſchaden:
Dan zullen wy daar na over de ſtraf beraden.
1 *Welb. M.* Gaat heen gy-lieden, haalt den Booswicht voor den dagh.
R.v.N. Wel aan gy Heeren. 2 *W. M.* Graaf, en maakt doch geen gewag
Van te ontſchuldigen den Moorder overdadig.
Wy zouden immers zijn in ongenâ genadig,
En maken tot een poel van godloosheden 't Land
Dat zo gezegent is; en ook geen kleyne ſchand
Zal op uw ganſch geſlacht en u zelfs nederdalen,
't Gemeen zal ſchandelijk uw goede naam afmalen,
Verdonkeren uw roem, zo gy niet af en laat
t'Ontledigen van ſchuld dees eereloze daad;

Wy zouden ook niet minder op u zijn gebeten
Zo gy niet af en liet. *G. v. Cleef.* Och, had ik dat geweten!
Ik hadd' u nimmermeer gelevert in der hand
Den Velser Heer, maar liever na mijn eygen Land
Hem weghgevoert met kracht, spijt al de Bondgenooten.
Geen arrebeyd, hoe groot, my hebben zou verdrooten
Om hem te bergen. Maar, laas! het is nu te laat,
Wanneer yetwes alreê geschied is, kan de daad
Geen mensch met klagen weêr ter eerster wezen brengen,
Ik acht den Hemel heeft dit willen niet gehengen.
Daar komt hy aan, helaas! *3 Welb. M.* Wel Moorder, zydy daar?
Beladen en belast met zo veel zonden zwaar,
Daar gy 't onlukkig hooft naau onder op kond beuren.
Burg-Gr. Gy hebt, met u bestaan, bereydet rouw en treuren,
Niet u, of ons alleen, maar alle het Gemeen,
Dat nu uw leven weder eyst met groote reên,
Al zoudenz'er haar zelf met alle 't haar inbrokken.
Gy hebt ons all' onz' hoop, onz' heyl en luk onttrokken,
Geparst van eygen haat. Waar krijgen wy nu weêr
Eenen zo goeden en zo goedertieren Heer,
Als uw moortdaad'ge hand gebracht heeft om het leven?
Den Hemel wil ons weêr een zulken goeden geven,
Zo zijn wy wel vernoegt met het verkregen lot.
G. v. Velf. Ja dat geloof ik wel, hy was der Kaerlen God.
Gy Reekels, hy heeft u eerst macht en goed gegeven,
En tot zo hoogen trap van waerdigheyd verheeven,
Den Adel u ten dienst verdrukt; 't is reden dan
Dat gy zijt dankbaar, en zijn ziele lovet, van
De weldaat toegepast. *6 Welb. M.* Denkt gy niet dat dit spreken,
Verrader, u noch eens ten zuursten op mocht breeken?
Uw leven hebben wy in onze macht en hand.
Gy zijt in ons geweld. *G. v. Velf.* Ik vrees noch staal, noch brand,
Ik weet ik zal by u toch geen genâ verwerven.
Ik ben de dood getroost. En als ik doch moet sterven,
Zo word mijn moedig hart, vol van ontsteeken bloed,
(Als ik uytvaren mach) noch lekkerlijk gevoed.
Gy lompe Kaerels, ziet, ik puf uw kracht'loos dreygen.
3 Welb. M. U wil is krachteloos, gy zijt ons nu gansch eygen,
In onze handen is uw leven en uw dood,
Gy hebt ons Vaderland van scherm en schilt ontbloot.

G. v. Velf.

G. v. Velſ. Ja, 'k hebt gedaan, deez' hand heeft hem gebracht om 't leven.
4 *Welb. M.* Landſchryver, ſchrijft dat op. En wat heeft u gedreven
Zo reuk'loos te beſtaan deez' goddeloze daad?
G. v. Velſ. Wat? wel hoe vraagt gy dat? wat anders als de haat
Die ik in 't herte droeg, en die hy daag'lijks voeden
Met quelling, tergen, en zo ongenadig woeden
Op al den Adel, en inzonderheyd op my;
Niet denkend' dat ik van zijn naaſte maagſchap zy.
Wat dat hy zy geweeſt blijkt klaarlijk uyt de daden
Die hy bedreven heeft. Ondankbaar der weldaden
Aan hem bewezen, brocht den rechten dwingeland
Mijn Broeder tot 'er dood, mijn Huysvrouw tot de ſchand
Met kracht, en dat noch meer, een Byzit te gevalle.
Waar toe zo veel geſpreeks? mijn voorſpoed waar u alle
Tot tegenſpoed geweeſt; en nu is uw geluk
Een ſchijnbaar' oorzaak van mijn al te lijden druk.
Wat zeg ik? 't is geen druk. Ik ben al door-gebeeten
Door hartzweer en verdriet. Gy Rechters, gy zult weeten
Dat ik, die op gevaar of pijn noyt heb gedacht,
Nu noch dijn dreygen trots van ſtraffen niet en acht.
1 *Welb. M.* O Velſen, buldert vry, het zal het laatſte wezen;
Dat zoud' ik lichtelijk van uwentwegen vrezen.
Landſ. Gy kent dan dat gy hebt begangen met 'er daad
De moort aan onzen Vorſt, die voor uw oogen ſtaat?
G. v. Velſ. Ja. En het rouwt my noch niet dat ik heb geſtecken
Deez' wonden. En d'oorzaken, die my deden wreeken,
Die zijn verhaalt. *Landſ.* Wy hebben nu genoeg. 1 *W. M.* Doen wy?
Dat hy dan weder fluks gebracht ter boeyens zy.
Gy luy verzekert hem, dat hy ons niet ontvliede.
G. v. Cleef. Deze verwaantheyd, vriend, kan u niet goeds bedieden.
Bezadigt wat, de zinnen die zijn op de loop.
Quaat ſpreecken helpt hier niet, geeft liever beter koop.
Den Raad is ſlecht, die zoud gy lichtelijk bepraten...
1 *W. M.* Gaat voort. *G. v. C.* Met ſchone woordẽ. *G. v. V.* Dat zal ik wel laten.
Hoe, Cleefſche Graaf! daar toe te eêl is mijn gemoed,
Dat ik die Boeren grof, tot ploegen opgevoed
En niet tot rechten, bidden zou, dat kan niet wezen.
G. v. Cleef. Zo mocht gy 't u wel licht beklagen, zoud' ik vrezen.
G. v. Velſ. Dat hebbe zijn beloop. *Landſ.* Men zal van ſtonden aan
't Vonnis tot zijnen laſte vaerdig maken gaan.

 Geen

Geen arger ding en kan als ſtoffen zijn in dezen.
Ik ducht of ons dit ook kan achterdeelig wezen.
2 *Welb. M.* Ik vrees den Adel, want haar aanhang is te groot.
Landſ. Men licht een vond bedenkt, die u van deze noot
Bevrijd. Gy kunt uw ook op zijn bely en daden,
Eer dat wy varen voort, noch rijpelijk beraden,
De zake lijd vertrek enigzins, maar niet veel.
Zuft niet, de misdaad zelf roept wraak met open keel.
3 *Welb. M.* Doet zy? wel aan, de tijd vereyſt dat wy verſcheyden
Uyt deez' verzorgde plaats, en duldelijk verbeyden
Wat tijt ons leeren zal, die over deze daad
Ons wislijk geven zal den alderbeſten raad.

Graaf van Cleef. Landt-ſchrijver.

MEeſter, 't betaamt een man, ervaren in de wetten,
De reed'lijkheyd altijd in 't hart haar plaats te zetten;
De billijkheyd vereyſt dat men meêdogend' zy
Met die, die men bevind geſchoven in de ly,
En 't laag. Gy zijt een man in Rechten zeer ervaren,
Met Velſen medelijden hebt in zijn bezwaren.
Slaat niet uw oogen op de reukeloze daad
Die hy begangen heeft; maar liever op de ſmaad
Die hem den Vorſt toedreef, vol ouder haat, voor dezen:
Betrout op mijn gezeg, 't zal u geen ſchade wezen.
Bepleyd na 't ſtrakke Recht zijn faalgreep niet zo zeer
Als oft u eygen zelfs ging aan. *Landſ.* Wel hoe, mijn Heer!
Indien de zake ſtond aan my alleen te wijzen,
Of dat ik yet vermocht, ik zou den Raad aanprijzen
Met Velſens daad wat door de vingeren te zien.
Ik zou zijn luk zo lief als uw Genade zien.
Ik zal mijn gonſt en mijn genegentheyd betogen
Gelijk gy merken zult. Maar, laas! 'k en zal vermogen,
Dat ducht ik, yet te doen. *Graaf v. Cl.* Den Raad beſtaat uyt plomp
En onverſtandig volk. Hy is gelijk een klomp
Van werkelijke ſtof, waar uyt kan zijn gedreven
Al wat men wil. Zo gy hem wilt uw jonſte geven,
En dienſtig zijn, hoef ik of hy te vrezen niet.
Ik zie den Raad altijd op uw gevoelen ziet.
Hoe onverſtandiger hoe lichter om te praten.

Landſ.

Landſ. Ik weet niet Heer. Hoe zeere meent gy dat zy haten
Een die haar ſchendig en moetwillig heeft berooft
Van haar Lands-heer, en haar meêwaerdig Opperhooft?
De Wraak heeft haar gehuyſt alreê in haar gemoeden.
Den Velſer Heer komt die noch daar en boven voeden
Met zijn vermeetele verwaantheyd, die hem zal
Veroorzaken wel haaſt zijn droevig onderval.
't En paſſet een gevangen niet zo ſtout te ſpreeken,
Gelooft dat vry, mijn Heer, den Raad die zal dit wreeken:
Zy zijn de Rechteren, en hy is overheert.
Met reden willen zy dan van hem zijn geëert,
En met gebuygzaamheyt ontzien. Zy zijn 's Lands Staten.
Graaf v. Cl. Dat's waar; maar die 't haar gaf te zijn heeft haar verlaten.
Denkt dat deez' eer haar niet van oudsher toe en quam,
Maar d'Edeldom van 't land, diez' haar licht weêr ontnam,
Zo niet een deel daar van nu vaſt zat in de banden,
Een ander deel uyt vreez' gevlucht in vreemde Landen.
Maar daar toe is de zaak nu al te veer in 't veld
Verloopen. *Landſ.* Dat, mijn Heer, was openbaar geweld.
Graaf v. Cl. 't Was niet. Maar 't was geweld dat haar de Vorſt toeleyde,
Voor d'Ed'len, 't roer van 't land. *Landſ.* Mijn Heer, dat dat eens zeyde
Een min van ſtaat als gy, als mijns gelijk, of ik,
Die was om lijf en goed in eenen oogenblik.
Kenn' ik den Raad te recht zy zouden 't ſcherp'lijk wreken.
Graaf v. Cl. En nochtans is 't alzo. Maar nu, mijn vriend, dit ſpreken
Is t'eenemaal onnut en vruchteloos, de tijd
Naakt dat gy weder in den Raad beſcheyden zijt,
Daar men u wislijk met verlangen zal verbeyden.
Ik houd' u op te lang. Dus bidd' ik, eer wy ſcheyden,
Verſchoont toch Velſens zaak, 't zal u tot voordeel zijn.
Vaart wel. *Landſ.* Vaart wel. G' en hebt de rechte man aan mijn.

DARDE BEDRYF.

Landſchryver. Raad van Welborene Mannen. Diedrick van Waſſenaar, Burgh-Grave van Rhijnland.

WAt is'er heughelijker, als dat een gebiede
Met aanzien en ontzag over zo veele lieden,
Daar onder zich het lighaam van 't gemeen verneêrt,

Dat

Dat hy, niet anders als een levend' hooft, beheert.
Gansch niet en willeloos zijn alle d'and're leden
Behalven 't Hooft, en kennen haar onwaerdigheden.
Haar zijn en wel te zijn hangt beyde aan het lid
Daar d'Opperheyd by staat; dat 's 't Hooft, en zonder dit
Kan 't lighaam niet bestaan, hoewel dat dezer leden
De zommige in waardy d'and'ren te boven treeden.
Niet anders moet het ook gaan in een Graaflijkheyd,
Of Vorstendom, daar elk de Opper-overheyd
Den Vorste toestaan moet. De minder Onderzaten
Die zijn de leden niet zo eél van 't lichaam; en de Staten
Die zijn gelijk het hart van 't lichaam. Dat zijt gy.
Of schoon het hart in 't menschlijk lichaam wel voogdy
Over de and'ren voert, zo kent het hem geschoven
Gebuygzaam onder 't Hooft nochtans, dat hem te boven
Noch treedet in waardy. Zo moet gy, Heeren, meê
(Wy zijn een hoofdeloze romp) te dezer steê
En stond verkiezen weêr een Hooft, dat u behouwen
Mach in deez' waerdigheyd, daar gy in zijt; benouwen
En onluk weeren af, behoeden u voor schâ,
Met straffen dwingen den hartnekkige, genaâ
Den vroomen neêrgebukt te toonen, te verpletten
d'Hovaerdigen, en weêr uyt 't voet-pad op te zetten
Den nederigen. Ziet, met een verheven borst,
En luyder keelen, eyscht nu Holland weêr een Vorst
Die het beschutten mach. Mijn Heeren, denkt de Landen,
Die lang staan zonder Hooft, geraken licht tot schanden,
Verderving, ondergang, en tot verwoesting heel.
Dus Heeren, gunt het Land 't geen 't eyst met open keel,
Dien zal 't tot nut en u tot grooter voordeel wezen.
1 *Welb. M.* Maar zegt, Landschryver, staat ons ook onluk te vrezen?
Lands. Geenzins mijn Heeren. Waar uyt zoude dat ontstaan?
6 *Welb. M.* Wat weten wy 't, wy hebben ons wel te beraân.
Lands. 't Is nodig, een moet 't zwaert tot uw bescherming voeren.
1 *Welb. M.* Waarom? nu geen vyanden zijn die op ons loeren.
Lands. En zijn 't? Gy die dit zegt die hebtze aldermeest.
Noyt in zo groot gevaar heeft uwe staat geweest
Als nu. Wie zal u doch in deze staat behouwen?
Doet vry zo 't u behaagt: maar 't kond' u licht berouwen,
Indien gy alzins volgt 't richtsnoer van u verstand

En

En wil. 3 *W. M.* Hoe zo? *Landſ.* Alzo. Mijn Heeren, dit 's uw ſtand:
Indien dat gy u niet verziet in deze dagen,
Alle den Adel uyt den Lande gaat verjagen,
En u rechtvaerdig wreekt over de ſnoode daad,
Aan uw Landsheer begaan, dit u te wachten ſtaat:
Zo gy den Adel laat uyt mededogen blijven
In haar bezit en Land, de zelve zal u drijven,
En parſſen uyt deez' ſtoel: die, wien van ouds toequam
Die te bekleeden, u die licht'lijk weêr ontnam.
Dit 's 't eene part tot quaad. Zo gy, ter ander zijden,
Alle den Adel, zo 't behoort te zijn, laat lijden;
Brengt haar om lijf en goed, en jaagt haar uyt het Land,
Zo wacht gy haar altijd voor vyand op de hand;
En zo het nood-geval haar niet zo lang te leven
Toelaat, zo zullen 't doen haar Kind'ren en Na-neven,
Deez' zullen nemen een rechtvaerde wraak in ſchijn
Over verdiende ſtraf. By haar zal altijds zijn
Niet goeds voor u, maar altijd arg en liſt geweven.
1 *Welb. M.* Wat weet gy dat? *Landſ.* Dat heeft my in den mond gegeven
De Graaf van Cleve t'hans, die heeft het my gezeyd;
Ja, zo te zeggen, my wel ſchamper voorgeleyd:
Dat meer is, ende dat noch onder ned'rig ſmeeken,
Dat ik in Velſens zaak ten beſten wat zou ſpreken.
Mijn Heeren, overweegt by u den aanſlag boos
Eens van den Adel, dat gebroedzel eereloos.
Wat zal 't u met 'er tijd liſtig' aanſlagen brouwen,
Daarom is 't nodig dat gy een, die u behouwen
Mach, voort te zaam verkieſt. Zo gy dit achterlaat
Is 't deerelijk geſtelt met u, en met uw ſtaat.
Dat zijt verzeekert, dat den Adel uytgebannen
Van ſtonden aan zal met den Erfheer zamen ſpannen,
En u bekrijgen om dit lieve Vaderland,
Zo 't niet met vrede mach, met kracht ter rechter hand
Te brengen weêr daar 't hoort. Hier hebt g' u voor te hoeden.
Dat meer is, tot haar wettig Erfheer de gemoeden
Der Onderzaten zijn genegen van natuur
Altijd, dat 's wis. Daar toe een yder nagebuur
Vorſt zal hem licht in zijn gerechte zake ſtijven,
En u, gelijk men wederſpanners doet, verdrijven,
Nemend' de zaak, gelijk haar eygen, by de hand,

Uyt all' het u, uyt goed, bezit, ja uyt uw Land.
Gaat heenen, neemt dan meê tot teer-geld smaat en schande,
(O welk gewin!) gelijk gebannen achter lande,
Dit zal u wislijk overkomen, dit is 't end'
Van uw voorneemen, niet als hartzweer en ellend'.
Doet na mijn raad, wilt gy noch eer, noch goed verliezen.
5 *Welb. M.* Wel nu, dat zo gestelt. Wie zouden wy dan kiezen?
Dat wy voor onzen Vorst krijgen zo goeden weêr.
Lands. Wat vraag? Wie anders als den wettigen Erf-heer,
Des Graven Zone Jan? die is noch overbleven,
Dien heeft den Hemel nu alreed' haar stem gegeven,
Stem die voor alle menschelijke stemmen gaat.
Burg-Gr. Mederaads-vrunden, wel wat dunkt u van den raad
Die ons de Schrijver daar in dezen heeft gegeven?
Recht door een yver tot welstand des Lands gedreven.
Wat dunkt u Heeren van die raad? Na mijn vermoên
En kan onz' lieden die voor al geen hinder doen.
Ons staat te hoopen, dat de Prince na zal komen
Zijns Vaders goetheyt. *Lands.* Wis. De vroome van de vroomen
Gemeen'lijk komen voort. Den Arend onvervaert,
Gelijk men speuren kan, geen bloode Duyven baart.
Ziet eens wat dat den aart al doet: de jonge Paerden
In vromigheit gemeenlijk na haar Ouders aarden.
Alzo werkt ook den aart, mijn Heeren, in onz' liên.
Den aart der Oud'ren kan men in de Kind'ren zien.
Al leyd die brave stam van onzen Vorst gestooten
Ter aarde neêr, uyt hem is wederom gesproten
Een alzo braven telg, in overvloed verrijkt
Met Loveren van deucht, zo dat hy geenzins wijkt
Zijn Vader, overleên in deucht en vromigheden.
Ons al te zaam zal hy met deze Lov'ren kleeden
En overschaduwen, tot ongemeen profijt
Van u, die zuns beleeft een al te droeven tijd.
Hy zal u allezins voor ongeval beschutten,
En door zijn goedigheyt met stijlen onderstutten
Uw waerdigheyt en eer. Maar zo gy 't achterlaat,
Zo zie ik die (helaas!) in een bedroefde staat.
Hy is 't alleenig die u daar in kan behouwen.
Zijt dan gewaarschuwt, 't mocht u licht'lijk namaals rouwen,
En leed zijn t'aller tijd. Hier op zijt wel voordacht.

4 *Welb. M.*

4 *Welb. M.* 'k Zie dat men hier van niet als alles goeds verwacht,
En dat onz' heyl is in den jongen Vorst begrepen,
Daaromme dunkt my dat het schadig is te slepen
In deze zake. *Landſ.* Wel wat dunkt u? *Burg-Gr.* Ik besluyt
Oirboor te zijn dat men des Graven Zoon roept uyt,
Door 't Land, voor Erfgenaam van 't Rijk, by zijnen Vader
Bezeten; omgebracht, helaas! van een verrader.
Dit is mijn zeggen, en dit dunkt my goed. 5 *Welb. M.* En mijn,
Het kan in geener wijze achterdeelig zijn.
Landſ. Wel, wat zegt gy daar toe? 2 *Welb. M.* Dat ben ik ook te vreden,
Schrijver, bewogen door uw krachtelijke reden.
Wat staat ons nu te doen? *Landſ.* Ik zal van stonden aan
Het Bond-schrift, daar toe dienend', vaerdig maken gaan,
Om af te kundigen van plaatsen hoog verheeven,
Als puyen, en om aller wegens aan te kleeven
Op steden daar men zulks te plakken is gewent,
Met straf daar by, op die, die uw bevel-schrift schent.
6 *Welb. M.* Landschryver, gy weet raad tot allerleye zaken
Door uw geleertheyd, gy zult dit, zonder ons, wel maken.
Wy zorgen daar niet voor, en laten 't op u staan.
Landſ. Zijt zorgeloos, 't zal wel, en spoedig zijn gedaan.

Wraak. Rey van Naerders, en Waterlanders.

OP, op, weemoedig volk, op, op, te dezen dage
Is 't dat kan eyndigen u al te droevig klagen.
Wat toeft gy? maakt u op, kom, voegt u aan de zy
Van die u jonstig is; verzelschapt u met my,
Ik kan door deze schaar u in dit wezen helpen,
De beeken, vlietende af van brakke tranen, stelpen.
Ziet wie den bodem van uw Vaderland betreed,
Het is de Wraak, ô volk, dat van zich zelver weet;
Door ongeval en leed verzuffet niet met allen;
Maar is door tegenspoed in onmacht neêrgevallen.
't Is een Vorstin van macht die u heeft opgedaagt,
Die in een ogenblik kan alles wat gy klaagt,
Verzachtend' en verbetrend', dit uw weenen enden;
Vermits zy door haar raad haast zal ter aarden zenden
De goddeloze ziel van dien verrader boos,
Die door zijn handen u gemaakt heeft hoofdeloos,

En van uw ſcherm ontrooft. Deez' ſchandige misdaden
Te ſtraffen is u beſt. Gaat heenen voor de Raden
En Staten van het Land, eyſcht nu zijn leven weêr
Voor 't leven dat hy heeft ontnomen uwen Heer.
En laat voor al niet af voor datg' hem op ziet ſteyg'ren
De trappen na zijn dood. 2 *R. v. N.* Den Raad die zal dat weyg'ren
(Dat vrezen wy Vorſtin) ons te geval te doen.
Wy zijn 't Gemeen, zy zijn den Raad. *Wraak.* Na mijn vermoên
En zal den Raad u Velſens leven niet ontzeggen,
Men zoud' onbillijkheyd u zo te vooren leggen.
Ik hebbe vaſt alreed' u-lieden 't pad gemaakt;
Indien gy nu uw voorſtel te vervord'ren ſtaakt,
Merk ik gy zijt een volk van all' ondankbaarheden,
En ſloffen opgeleyd. Wel hoe! 't is immer reden,
Dat met rechtvaerdigheyd gy weder eyſt de dood
Van die, dewelk u heeft van al uw heyl ontbloot.
Denkt eens, dat ymand had uw Vader om het leven
Verraderlijk gebracht, en zoudt gy niet het leven
Dien Moorder neemen weêr? De Vorſt is niet alleen
Uw Vader, maar een Aards-beſchermer van 't Gemeen,
En yder onderzaat die voor hem moeten buygen.
Zo gy dit overweegt, zal uw geweeten tuygen,
Dat duyzend tuygen is, dat gy met groote reên
Het leven weder neemt, als leden van 't Gemeen,
Van dien Verrader, die uw Vorſt en Hoofd om 't leven
Moortdadig heeft gebracht. Den Hemel wil u geven
Gedienſtig in den zin het geen u beſt gelijkt.
Maar zeeker is 't, indien gy van mijn raden wijkt,
Dat gy uw reuk'loos doen u namaals zult beklagen.
R. v. N. Wel aan, wy zijn gemoed, wy zullen 't voor gaan dragen
Den Raad, den Hemel gunn' ons daar op goed beſcheyd.
Vaart wel, Vorſtin, tot flus. *Wraak.* Hoort hier, hoort hier, ontbeyd.
Zijt wel bedacht, gy moet het op 's Lands welvaart leggen,
Zo zal den Raad uw voorſtel u voorwis toezeggen.
Gaat heen, ik heb u nu wel onderrecht de zaak:
Laat u niet payen met beloften. *R. v. N.* Wraak, Wraak, Wraak!
Landſ. Oproerige Gemeent', wel hoe, wat zal dit duyden?
Wat is 't dat gy verzoekt? *R. v. N.* Wat? wy verzoeken huyden
De welverdiende ſtraf over de wreede moord
Van Velſen, aan ons Vorſt begaan, en willen voort

Daar

Daar op bescheyd rechtvaerdig; dit's dat wy begeeren.
Landſ. Men zal u dienen. Help! waar zijt gy nu, mijn Heeren?
6 *Welb. M.* Wat is 'er gaans? *Landſ.* Ziet hier het morrende Gemeen,
Dat van geen reden weet, oproerig op de been,
Die willen dat gy zult den Moorder voort ontlijven,
En zo gy 't niet en doet, zy zullen u toedrijven
Het alderuytterſt' leed. Derhalven raadſlaagt nu
Wat dat u ſtaat te doen, zy zullen anders u
Het heylig Raadhuys niet met vreeden laten houden.
R. v. N. Geeft ons beſcheyd, of 't quam licht dat het u berouden.
Zijt op uw hoede, wy begeeren Velſens dood,
Tot een rechtvaerde wraak over de moord, en zo 't
Niet werd gedaan, gewis 't zal zijn tot uwer ſchaden.
Denkt het Gemeen heeft macht. 2 *Welb. M.* Wy zullen ons beraden,
Het is een zware zaak, daarom vertrekt een wijl.
Men zal u op den eyſch beſcheyd doen met 'er yl.
R. v. N. Wel aan, beraad ū dan. 1 *Welb. M.* Och Heer! wat zal dit wezen?
Ik ben al dood. *Landſ.* Hoe zo? wel gy hoeft niet te vrezen
Indien men haar de dood van Velſen maar toezeyd;
Ziet, dit en had ik u noch nimmer voorgeleyd,
Dit komt u onverwacht en onvoorziens opdond'ren.
Nu ziet gy 't klaarlijk, en behoeft u te verwond'ren,
Dat ik zo ernſtig heb de zaak gedreven aan.
Ik raad' u noch alzo, U zal te wachten ſtaan
Alle ongeval en moeyt', zo g' ongepaayt laat blijven
't Oploopige Gemeen. Zy zullen u verdrijven
Uyt uw bezit en eer. Hier hebtg' u voor te hoên,
Ik waarſchouw', noch is 't tijd. 2 *Welb. M.* Wat zouden wy dan doen,
Landſchrijver, zegt, wanneer 't zou gaan na uw begeeren?
Landſ. Ik rade ('t is u nut meer als het mijn, mijn Heeren)
Dat gy voor al den Moorder niet in 't leven ſpaart,
Denkt dat zijn dood u niet dan alles goeds is waard,
En dat gy daar door kunt alle ongeval ontvlieden,
Uw hangend' boven 't hoofd. 3 *Welb. M.* Wat zullen wy haarlieden
Voor antwoord geven dan? *Landſ.* Niet anders, als, men zal
U toeſtaan uwen eyſch van Velſens onderval.
2 *W. M.* Dat's wel. Daar komenze aan. *R. v. N.* Wel, hebt gy u beraden?
Ziet toe, weygert gy 't, gy verwacht noch grooter quaden
Als 't moorden van ons Vorſt. *Burg-Gr.* O neen! men ſlaat niet af
Uw eyſch rechtvaerdig; maar men zal tot in het graf,

 De

De Hel, het huys der zielen afgeleeft, doen dalen
De ziel van den verraâr. 2 *R. v. N.* Wanneer? *Burg-Gr.* Te dralen
Dat zoeken wy noch min als gy. Van stonden aan
Zal men hier in den Raad zijn pleyt voltrekken gaan,
Om morgen aan den dagh rechtvaerdig voort te varen
Met het gerechte Recht. 2 *R. v. N.* Wel dan, wy gaan. Bewaren
Wil u tot morgen die, die de gerechtigheyd
Handhaaft. Van ons zal zijn tot morregen gebeyd.

Landtschryver. Burg-Graaf. Eygenbaat.

HEer Burg-Graaf, valt het nu niet recht als ik voorzeyden?
Nu eyscht den tijd dat wy nechtig bearrebeyden
Het vrucht-belovend' hout, dat de gewenste vrucht
Ons opzets ons toezeyd, om zo dan met genucht
In vreed' en eenzaamheyd te slijten al ons leven.
Maar hoe! in vreede niet alleen, maar daar beneven
In aanziens waerdigheyd, om 't roer en d'heerschappy
Des Lands alleen te hebben, 'k weet wel dat dit dy
Gewis door deez' gelegentheyd noch zal gebeuren.
Ik houd daar voor, dat Velsens pijnen ons de deuren
En poorten zullen zijn, waar door wy zullen tot
Onz' welvaard treden in, en een gewenster lot
Van hooger aanzien, dat ons beyde wel zou schikken.
't Is nu de tijd om eens den Adel te verstrikken,
Alzo dat haar bestaan en trotze muytery
Een schijnbaar oorzaak van ons hoog opkomen zy;
Ik zie den Adel al voor ons ter aarde zijgen.
Het zal gebeuren, zo gy nu, mijn Heer, u neygen
Maar kunt tot onzer dienst. *Burg-Gr.* Wat zoud gy dan gedaan
Van my in deze zaak begeeren? *Landſ.* Dit: 't Bestaan
En heeft noch ongeval, noch eenig vaar te vrezen.
Zo haast als Velsen zal gedaagt te voorschijn wezen
In de vergadering van de gemeene Raad,
En u dan *ex officio* te eysschen staat,
't Zy leven of 't zy dood, zo ziet voor alle zaken
U eysch, tot zijnen last, hem streng genoeg te maken,
Of anders is 't dat ons den gauwen Vogel noch
Wel licht ontslipten, uyt het net gesloten. Och!
Of ik u, ô mijn Heer, kon tot deez' daad bewegen.

Burg-

Burg-Gr. Wel hoe, mijn Vriend, hoe kan ik doch met reden tegen
Zo billijken verzoek; 't is al zo goed voor mijn
Als u. Ik weet wel als den Adel wech zal zijn
Dat ons dan hier te Land voor niemand ſtaat te vrezen;
Maar alle dingen na ons wil beſtiert zal wezen.
Gevoegh'lijk krijgt men zo den breydel in de hand,
En 't roer te dwingen van ons rijke Vaderland,
Uyt welk beſtier wel groot geniet is te behalen.
Hoe zoud' ik dan, mijn Vriend, met reden kunnen dwalen
Van u gevoelen? dat en kan ik geenzins doen.
Landſ. Wel aan, mijn Heer, houd u voor alle dingen koen,
En onbeweegh'lijk in hem t'eyſſchen af zijn leven,
En wacht u immers van hem 't minſte bot te geven.
De pijn die moogt gy wel verand'ren na uw zin
En tijds gelegentheyd; maar zijt ſtantvaſtig in
Zijn lijf te eyſſchen, om door pijn gebracht te werden
Ter welverdiender dood. *Burg-Gr.* Ik zal daar in volherden
Genoeg, zijt wel gemoed: maar ziet, de tijd genaakt
Tot welke toe des Raads vergaad'ring is geſtaakt,
Die ons niet toe laat om hier langer te verbeyden,
Zo is 't geraadzaam dat wy van den ander ſcheyden
Voor eene tijd, tot dat wy t'zaam onder de leên
Des Welgeboren Raads weêr komen flus by een.

VIERDE BEDRYF.

Wraak. Rey van Naerders, Kenemaers en Waterlanders.

BEroerd' Gemeent', waar zydy nu van my verſteeken?
Waar zijt gy, die my hebt van onder op tot wreeken
Hier voor den dagh gedaagt? ik ben noch niet voldaan,
Het moet 'er noch al anders op een ſtraffen gaan.
Den Adel, die zo lang in Vreede heeft gezeten,
Dat zy van weeld' ſchier barſt, moet wezen omgeſmeten;
En als een Bloem, die ſchoon des Lentens ſtaat op 't veld,
Tot ſnood uytveegens toe van haren ſteel geveld.
Hollandſchen Adels-bloem, uw Lenten is verſcheenen,
Uw zoete bloeyens-tijd die is nu ganſch verdweenen.
Als u den Hemel met een aangename douw
Van weeld' en zeegen goedertier bedouwen wouw,

Doe ſtond gy in een friſſche bloem; en na u bloeyen
Maak ik dat hier te Land een yder zal verfoeyen
Uw neêrgeſlagen bloem; dit is mijn wil, en luſt,
En wegh, waar door gy tot een aangename ruſt,
Ja welſtand, waarde volk, bequaam'lijk kunt geraken;
Tot zulken ruſt, dat gy met vreede uwe daken
Bewoonen zult, en vry van allerhande vrees
Uw leven ſlijten. Wel, wat dunkt u, zoud' u dees
Staat niet wel aanſtaan? zegt, gy vrome Ingezeten?
Dit zal u beuren als den Adel zal verbeten,
En onder zijn gedrukt; maakt dies geen zwarigheyd
Dat van u liêns den Raad, als nood, zy voorgeleyd,
Dat zy den Adel, als leed-brouwend, gaan verjagen,
Die u, en haar gewis, zal leggen looze lagen
En valſche ſtrikken, tot weêr-wrake van de dood,
Die gy werpt op den hals den Moordenaar zo ſnood.
Dus laat u niet van mijn heylzame raad verleyden;
Maar denkt (het is u nutſt) liefſt nechtig t'arrebeyden,
Dat gy, na Velſens dood, den Adel al uyt 't Land
(Tot uwer voordeel) jaagt, en haarder groote ſchand;
En dan haar voor altijd verbied het wederkeeren,
Zo word gy eens verloſt van 't droevig over-heeren
Der Edellieden preuts en prachtig, zo moogt gy
Eens zien uw Vaderland van alle onſpoed vry.
Daar komt den Raad, gaat heen het haar te vooren leggen,
Zy zal voorzeeker daar niet durven tegen zeggen.

De Burg-Graaf. Rey van Naerd. Kenem. en Waterl. Raadt van Welborene Mannen. Landſchrijver.

HOe zorg'lijk is het ook te zitten aan het roer
Des Lands, en aan het zo bekommert teugel-ſnoer.
Gemeent' beroert, zijn dan uw herten noch niet weeker
Geworden, of vermurwt? 1 *Welb. M.* Ik ben mijn lijf niet zeeker.
In dusken ſtaat en was ik immer nimmermeer.
Wat is 'er nu weêr? 2 *R. v. N.* Dit gy Heeren: By zo veer,
Naar uw beloften, gy niet wederom doet lijden
Den Moorder, en afſlaat ons Vaderland te vrijden
Van 't goddeloos gebroed der Ed'len, 't welk zo lang
Ons hier te land heeft zingen doen den jammer-zang,

En 't moorden heylloos van ons waarde Vorst besteeken,
Zo zullen wy de moord dan aan u zelven wreeken,
Beneffens haar, dit overlegt by u. En voort
Begeeren wy bescheyd en antwoord hier op. *Landſ.* Hoort
Gy mannen, heeft men u alreede niet gegeven
En toegestaan uw eysch? dat is het godd'loos leven
Van den Verrader boos. Wat eyst gy meer doch? 2 *R. v. N.* Dit,
Dat gy, dat willen wy, tot in 't negende lid,
d'Handdaad'gen te gelijk, na uw vermogen, banden
Uyt onze Vryigheyd en Vaderlijke Landen,
Op dat door dat gebroed geen hartzeer weér aan boort
U kom, of ons. *Landſ.* Wel aan, wy hebben nu gehoort
't Geen gy verzoekt, wy zullen ons daar op beraden.
Altijdt, dat weet ik, zult g' u morgen mogen baden
In Velsens heete bloed. Vertrekt hier meê. 2 *R. v. N.* Wy gaan,
God geve dat gy u ten besten moogt beraân.
Landſ. Nu hebt gy aan mijn reên waarachtigheyd bevonden;
Nu speurt gy in 't Gemeen het geen ik u verkonden.
Haar oploop moeten wy voor alle ding verhoên.
1 *Welb. M.* Maar, ey! Landschrijver, zegt, wat staat ons nu te doen?
Op dat wy mogen ongevallen van ons weeren.
Landſ. Ik zal u dienen nu gy 't van my eyst. Mijn Heeren,
Voor eerst is 't noodig dat men nu voor alle ding
Van dezen avond noch des Moorders pleyt beding,
Ja t'eenemaal voltrekt, om morgen voort te varen
Met zijn verdiende straf: maar zo gy de gevaren,
Aanstaande, dieper noch wat denkt te roeyen uyt,
Zo is mijn raad, dat gy van stonden aan besluyt
Ook op den eysch, die u 't Gemeen heeft voorgedragen.
Ziet toe, en maakt het hier in niet dat het beklagen
U opkoom' naderhand. Wat mijn gevoelen is,
Zal ik u zeggen: Op dat gy-liêns droeffenis
Verhoed, en u ontleegt van alderhande quaden,
U hangend' boven 't hooft, zoud' ik, mijn Heeren, raden
Dat men den Adel, die niet goedig in den zin
Voorzeeker heeft, in geener voegen langer in
Uw Vaderlande liet met vreden woonen blijven.
2 *Welb. M.* Hoe! zouden wy den Adel al te Land uytdrijven?
Landſ. Dat's u nootzakelijk, wilt gy vertrouwen mijn.
3 *Welb. M.* Na mijn vermoeden kan ons dat geen oorboir zijn.

Wat

Wat zegt gy? 1 *Welb. M.* Ik? helaas! ik vrees' voor groter quaden.
Landſ. Die wacht men, zo gy u ten beſten niet laat raden.
1 *Welb. M.* O God! hoe ben ik in deez' zaak beducht. *Landſ.* O Raad!
Ganſch radeloos, die noch in recht noch reeden ſtaat,
Ik vloek de tijd dat ik met u heb opgeſlagen.
2 *Welb. M.* Hoe zoud' het zijn, indien 't zou gaan naar u behagen?
Landſ. Indien gy my verzoekt tot Raadsman, volgt het geen
Dat 'k raad', of laat met my te raad te gaan met een.
Mijn raad is deez': Indien gy wilt behouden wezen,
En 't overige deel uws levens zonder vrezen
Verſlijten vreedig in uw lieve Vaderland,
Van all' onruſten vry en veylig; ziet, zo band,
Of jaagt den Adel wegh, zo kunt gy zijn behouwen.
Maar och, ik vrees zy zullen ons wat quaders brouwen.
3 *Welb. M.* En was 't niet beſt dat wy 't licht lieten overgaan?
Landſ. Hoe qualijk zijt gy liêns in deze zaak beraân!
Hoe qualijk is 't te raân die, die geenzins geraden
Wil zijn. 2 *Welb. M.* Eylaas! ik ben zeer in dees zaak beladen.
Ik ducht zy zouden ons dan weêr ons Vâderland
t'Ontwelden zoeken ſtaâg, als vyand op de hand,
Schoon of zy 't leven daar en all' het haar inſchooten.
Landſ. Hoe verde dat gy ziet! Wanneer zy zijn geſtooten
Uyt 't Vaderland, en uyt al haar bezit en macht,
Waar hebben zy dan goed, of ſchat, of geld, de kracht
Des Oorlogs, zegt eens, om ons weder te beſtrijden?
En hebt geen zorge dies, zy zullen 't haar wel mijden,
Ik denk zy zullen ons wel laten onbeſtreên,
Ons, die daar zullen in al haar bezitten treên,
Die zy in weeld' dus lang tot onzer ſchâ bezaten;
Wanneer zy zullen zijn gedwongen die te laten.
Indien u eenig ongeval te wachten ſtaat,
Zo wacht gy 't zeekerlijk, zo gy den Adel laat
(Zonder de wieken van haar krachten eens te ſnuyken)
In vreed' en waerdigheyd haar goederen gebruyken,
Tot rijkdom preuts, die wis in haar verwekken zal
Oproerigheyd, tot uw vervloekten onderval.
Dit zal van u beſtaan 't vervolg nootzaak'lijk wezen,
'k Raad u ten beſten. Ziet, ziet dit hebt gy te vrezen.
Dus, zoekt gy niet hier in u beter te beraân,
Is 't met ons, 't Vaderland, en al het onz' gedaan,

Dat

Dat gy nu lichtelijk ten goeden voor kunt komen,
Mits dat gy d'Edelen verjaagt, word haar benomen
En kracht en macht gelijk, om yet weêr te bestaan
Tot ongeval van 't Land, en u tot grooter quaân.
Dit overweegt by u, zo zult gy moeten prijzen
Het geen ik t'uwer best geraân heb. 3 *Welb. M.* Die een wijzen
En kloek ervaren man staâg tot zijn Raads-man heeft,
Is, na mijn oordeel, d'alderlukkigst die daar leeft:
Na mijn gevoelen hebt gy ons zeer wel geraden.
2 *Welb. M.* Mijns oordeels ook, wy wachten anders grooter quaden.
Burg. Dat's waar. 1 *Welb.* Ik prijs uw raad ten hoogsten ook. *Bur.* Wel dan,
Landschryver, maakt dan voort een vast bescheyd daar van.
2 *Welb. M.* Maar nu om Velsens zaak, of zullen wy verscheyden?
Lands. By lijve niet. O gy moogt niet tot morgen beyden,
Of gy verwacht het volk in oproer op de hand,
Die u dan lichtelijk verjoegen uyt het Land;
Derhalven zo besluyt om morgen voort te varen
Met Velsens dood, die u maar alles goeds kan baren.
Gaat, doet hem halen, door de dienaars, voor den dagh
Hier boven, om hem dan met aanzien en ontzagh
Te zeggen aan de dood. *Burg-Gr.* Wel, haalt hem uyt de slooten,
Gy mannen. *Lands.* Alzo haast zijn bloed zal zijn vergooten,
Tot straffe van de Moord, en d'Adel al tot smaad
Te Lande uytgejaagt voor die eerloze daad,
Zo zie ik uw geluk tot 't hoogst' welvaren groeyen,
En frisse weeldigheyd weêr in uw staten bloeyen.
Wat dunkt u, Heeren, zoud' u deez' gelegentheyd
Niet wel gelijken? ziet, zy werd u toegezeyd
Van my, indien gy wilt mijns redens richt-snoer volgen;
Ook moet den Adel uyt het Land. Deez' zijn verbolgen,
En brouden u tot wraak licht wel een grooter quaad,
Tot ongemeene schaad' van onz' gemeene staat,
Als het beroven van ons wettige Lands-heeren;
Men kan veel lichter toch yet quaads toekomend' weeren
Van langer hand, en dat verhoeden, als te laat,
Wanneer de zaak alreê gekomen is ter daad,
En 't werken toe. Derhalven, wilt gy schaad' vermijden,
Zo moet g'u eerstelijk van dat gespuys bevrijden.
Dit is het geen in deze zaak u best geraân *Velsen uyt.*
Kan zijn, mijn Heeren, 2 *W. M.* Ziet, daar komt den Moorder aan;

Hy ziet noch even ſtout uyt zijn vervloekt gezichte.
Landſ. Licht dat hem 't banger zien wel kortelijk berichte.
Dat 's daar. Heer Burgh-Graaf, gy zult eerſt de aanſpraak doen.
3 *Welb. M.* Ziet den Verrader eens, hy ziet noch even koen.
Burg-Gr. Verrader, voor het bloed, het welk gy hebt vergooten
Van onzen Vorſt en Heer, is in den Raad beſlooten,
Dat men u tappen zal het bloed weêr uyt uw lijf,
Tot dat de bleeke dood met d'overhand verdrijf
Uyt 't goddeloos lichaam u aangename leven.
Ziet, hier moet gy u dan neêrſlachtig toe begeven.
Op welker wijze dat de rechting zal geſchiên,
Kunt gy in dit geſchrift, dat ik zal lezen, zien.
Men zal ook geenzins langer als tot morgen beyden.
G. v. Velſ. 't Is wel. Ik zal my tegens morregen bereyden.
Plukt, ſcheurt, en ſchent het lighaam vry zo veel gy wilt,
Steekt, vilt en ſnijt, mijn ziel die is in vreê geſtilt,
Uw ſtraffen hechten niet op 't gene daar is binnen,
Gy zult aan mijn gemoed in eeuwigheyd niet winnen,
Aan 't lichaam wel; maar daar ſtel ik my in te vreên,
En denk, daar moet ook voor 's Lands beſte zijn geleên.
Dat zal ik; tot 's Lands beſt zal ik de ſtraffen lijden,
Daar voor ik zal gekent zijn by Na-neven tijden.
2 *Welb. M.* Nou, nou, praat morgen wat, 't is meer als middernacht.
Gaat, brengt hem na beneên, en houd tot morgen wacht,
Dat hy niet door geweld of liſtigheyd ontkome.
2 *R. v. N.* Geen zorg, mijn Heer, hy zal zo wel zijn waargenomen.
De zorg en zal ons niet een oogje laten luyken.
Gaat heen, jy ſtikke Schelms, in 't gat zo moetje duyken.

Ian Knol. Iapic Meliſſen. Phlip.

I. Knol. O Jou Schelm! jou Bloedhongd, jou Verrader vals.
I. Mel. Jou Moordenaar, datme recht deê men brakje den hals.
Phlip. Holla, holla, een gevangen man is genoeg bezwaart.
I. Knol. Ik houd met Jaap, die Schelm is by ganſch lijden waard
Dat men hem met vier paerden van mekaer zou ſcheuren.
I. Mel. Ik wod de Beul wel wezen, al zoud van ſtongden an gebeuren.
Bijn vry vaſt. ſta ſtil, of ik zelje by men ziel met hout ſlaan.
Phlip. Weetje watwe nou lijke? maar Kerkmieſters, aſſer after de Schout gaan.

I. Mel.

I. Mel. Hoe voerje de vlag. Voort, zeg ik, voort, of ik schopje van boven neêr.

I. Knol. Hier Ridder zonder macht, hier Edelman zonder eer.
Voort, voort, niet te preutelen. *Phlip.* Wat de man moet immers wat zeggen;
Je meugt de man over, kenje de luy zo in' en donker gat leggen,
Ik zegje niet mier, je weet 'er of, je kent, je hebt verstangt van bijnen.

I. Mel. Wat dunkje, Jan Knol, al was de man blind, zou hy de wegh niet wel vijnen?

I. Knol. Sluyt toe byget, sluyt toe, laat hy daar zitten koekeloeren.

I. Mel. Gerrit Oom is nou in hangde van de Boeren;
Gerrit Oomen Vrouw is ien van onze Hoeren,
Gerrit Oom.

Phlip. Iget hoe gaj'er ook meê deur. Genomen, wil ik zeggen,
Datjy Velsen waart, en ik de Graaf, en je zacht mijn by jou Wijf leggẽ,
Hoe zouje te moê wezen? ik vraagje dat.

I. Mel. Ik veterdeje met een moje opsteeker naje gat.
Wil jy jou gelijken by de Graaf? *Phlip.* Wil jy jou gelijken by Velsen?

I. Mel. Neen ik zeeker, Velsen is een Schelm, en ik ben een man met eeren.
Gans wongden, wil jyder voor spreeken? zo zelje je verweeren;
Wat rijtme deuze bezete hoykaes, ja wel waar wilj'er meê heen?

I. Knol. Nou Jaap, nou, 't zop is de kool niet waerd, 't het niet te beduyen, staat in reên.

I. Mel. Staat in reên! die de Schelm verschonen wil die is me Vrient niet.

Phlip. Of ik by gelijkenis dat vraag, ja wat een ding, ik mient niet.
Ik zegget niet teugen, ik spreek geen Schelmen veur.

I. Knol. Ja wel waar meugje jou om versteuren, om dusken kleynen leur?

I. Mel. Versteuren! ik wilme versteuren, houdje bakkis, of ik zweerje dat.

I. Knol. Ja, ja, wilje kijven? kijft teuge me gat,
En zegt op alme veesten amen, en neemtje hoet of,
En wilje vechten, steektje mes in ien stront, en likt 'er 't bloed of.
Ik weetje niet meer te zeggen, wilje qualijk, je dangst me in de Koy.

I. Mel. Ik in de Koy! *I. K.* Ja jy. *I. M.* Ik in de Koy! *I. K. Ouy par ma foy.*

I. Mel. Ja wel daar komt een Begijn en bied een ey mier.
Datje me byget zulken goejen Vriendt niet en waard, je bienen droegen jou niet van hier.

I. Knol. Je bint met de kop equelt, gaat leggen metje hooft tusschen men bienen.
Na, na! *I. Mel.* Na, na! bygort Na, na! wat duyker moetje mienen
Dat ik puursteeke mal ben, ô neen! neen vriend.

 I. Knol.

I.K. Die 't annenomen had je mal te maken, had 'et geld wel half verdient.
I. Mel. By gelijkenis, een Koe is een groot bieſt, wilje zeggen, trouwen;
Maar geeft men een tabbert, en ontmaltme de mouwen.
I. Knol. Al waarje mijn eygen broêr, ik wodje niet maller wenſchen.
I. Mel. De Droes opje vleys. *I. K.* Gort zegen ons en alle goê menſchen.
Ey, ey, alle ding dood en te niet, ſlaap, ſlaap, en daar meê daan.
I. Mel. Slaap jy tot datje moê bind, ik blijf hier ſtaan
En zel ſchiltwacht houwen, want by gans wongde
De moordenaar het an zen ſnoer een hoop van deuze hongde,
Van deuze kale Jonkers, die al 'er verlangen is
Datze de ſchelm mochten krijgen uyt de gevangenis;
En hoe licht zouwenze daar toe komen, als wy dus ſlof
Allegaâr ginge legge ſlapen. Neen, ik hou ſtal als een mof.
Ik raê niemand zo ſtout die 'm hier van daan haalt,
Maar Phlip, Jan Knol, zo 'er iemand na taalt
Zo zal ik roepen, paſt altijd opje geweer;
En aſter op an komt, zo ſchikt datje handen hebt, en betrachtje eer.
I. Knol. Wel aan dan, 't is geen kyere werk daar ouwe luy in 't bed kakken,
Zoder iemand na taalt, zo moetj'em eerſt net hakken
't Hooft van zijn buyk, of 't met een lijn eſchooren was,
En dan moetje ons roepen, laatje dan hooren ras,
Wy zellenje bykomen, dat lovewe. *I. Mel.* 't Sluyt niet, 't is jou om een praat te doen.
Als ik hem ierſt 't hoofd of ſny dan heb ik jou daar naar niet van doen.
Je hebt al veul quaad kaaks, je bint ien gezel, je legt daarje legt.
Phlip. Ien ſtruyf inje muyl. *I. Knol.* Ien ſtront inje bakkis. *I. Mel.* Proeft watje zegt,
Zo weetje hoe 't ſmaakt, zo zeljetme wel late weten,
Ik ben wat miſſelijk van me zelve, dat ik noyt heb egeeten
Daar ſlinger ik zo niet meê na binnen, neen ik trouwen,
Die geparfumieerde vijgen, vryer, die laat ik jou wel houwen.
Ik ben op zen boers, ik zelme wel lijen met ham en ſpek.
Phlip. Alzo Jaap. Wat zegje nou, is de Kaerel gek?
Goê nacht Jaap van genacht, genacht mijn goê maat.
I. Mel. Alle maats goê maats, ik en draag gien haat,
Is 'er een woordt eſprooken dat gaat 'er meê deur, woorden ſtuyten of.
I. Knol. Ja maar Jaap asje begint dan ſpinje al wat grof.
I. Mel. Je lagt zo ſtil, ik meende dat jy al ſliept.
I. Knol. Ik ſliep al; maar mit datje zo luydt riept
Worden ik wakker, Praat margen wat, je tong zal verſlijten.

I. Mel.

I. Mel. Wel zie daar ien reys, noú zel ik noch eens zo luyt krijten,
En ſpreeken niet een woord; maar ik zel zingen dat het een aart het.
Arent, Pieter, Gyſen,
Met Mieuwes, Iaap, en Leen, &c.

De Geeſt van Grave Floris, gaande by Velſen.

I.M. BEnedyſtes, gort zegen ons! gort behoed ons! wat is dat?
Kruysje godwouts, wat zel hier beurē, waar kruyp ik in een gat?
Moort, moort, moort, help, help, help, hoe bin ik hier in de knel.
O lieven Heer, wat Duyvel is dit! waar of ik loopen zel?
Geeſt. Wee Velſen! Velſen weê! vervloekte moorder, wraak
Over de wonden, my, uw wettig Vorſt, gegeven
Van uw moortdaad'ge hand. Gy zult nu weêr om 't leven
Gebracht zijn tot de ſtraf van zo vervloekten zaak,
Als deze moordt is. Vreeſt, uw eynde is naby.
Wraak Velſen! Velſen wraak! de wraak ontzeg ik dy.

I. Mel. Dat 'et me niet en ziet. O ganſch lijden! ik weetme gien raad.
Flip, Flip, ſlaapje? 't is hier gien deeg, mijn goê maat.
Flip, Flip, ſlaap niet. Jan Knol, Jan Knol, och ik bin zo vervaart.
Phlip. Wat is 'er gaans? men zelje bykomen, wat is 'er? *I.Mel.* Een gieſt.
Phlip. Mijn Hellebaart, mijn Hellebaart.
I. Knol. 't Is ien Hellebaart, ik loof niet ofje bent van je zinnen berooft.
I. Mel. O ganſch elekaerten, ien kaerel met een doek om 't hooft,
Komt daar trap op trap neêr, plos, plos, plos,
Tot aan de vange-deur, en al de ſloten gingen los,
De Kelder ging open, en de Gieſt ging 'er in.
O lieven Heer, ik weet van vervaertheyd niet waar ik bin.
Phlip. Wat zuf niet, al was 't een man byget as 'en Reus,
Zo zal hy koek hebben. Wel hey, je ziet al deur de gaten vanje neus.
Alle ding is hier aſt was, de kelder is toe, de deur in ſlot.
Ik loof niet ofje maakt mekaâr broets, wat duyvel benje zot?
Waar 's Jaap nou, hy wodze ommers allegaâr villen en ſteeken.
I. Mel. Ja-vryer, hadje zien dat ik ezien heb, je zoud wel aârs ſpreeken.
Phlip. Ik zeg datje zwijgt, of je zeltme vertoornen,
En blijft men hier ſtaan opje ſchiltwacht. *I.M.* Men brant daar hoornen.
Quartier in Gods naam. Neen, fijnman, je krijgt me daar niet weêr;
Die wake wil die waakt, ik zegje dat ik altijd niet en begeer.
Wacht wat, je zeltje moêr wel t'huys komen, blijf jy daar ſtaan.

Phlip. Wat is 'er? *I. Mel.* Wat zouder wezen, een gieſt. *Phlip*. Waar, waar iſſy? *I. Mel.* Hy is daar in egaan,
Wilje me niet loven ik zeltje ten heyligen niet zweeren, vraagt het Jan Knol.
Phlip. Droomje of mienje al waars? *I. Knol.* Hy is by me zolen in 't hol
By Velſen, of ik moet geen langſt wezen, deynkt niet dat ik 'er meê ſpot.
Dat is wat vreemts, de yzere deur is immers vaſt in ſlot.
I. Mel. Een gieſt ken wel deur zulken wyen tralie kruypen,
En een Tovenaarſter kan wel deur een gat van een klinkſnoer ſluypen,
't Veurhuys in tot in de binnen-haert, en maken geen geluyt,
En gaan op een beuzemſtok zitten, en vliegen de ſchoorſtien uyt.
Ik zegje noch adieu, daar word een nikker ebraan.
I. Knol. Om de waarheyd te zeggen Phlip, ik en vin ook niet geraân
Hier langer te blijven, wilje waken zo waakt 'er allien in.
Phlip. Wat haaſt, Jan Knol? *I. Mel.* 't Is beſt datje kaes koopt, daar is gien bien in.
Hy is zo blijd dat hy met eeren meê deur is.
Phlip. Wat behoevewe ook te waken als 'er 't ſlot wel veur is?
Maar we kregen margen licht de Duyvel tot een nieuwe Jaar, hoe zoû de Burg-Graaf kijven!
Al evenwel, Jan Knol, 't is beſt dat we hier blijven,
We raakte licht uyt onze eer, mijn goê maat, laatje raân.
't Is over een uur of ien ding dag, dan meugewe met eeren gaan,
Laat ons onze eer betrachten. Hey Jaap, komt hier beneên,
En ſtaatje wacht uyt. *I. Mel.* Ik denk wel neen.
Ik wilje dat wel zeggen, dat ik altijd niet en koom.
Goê nacht Phlip, goê nacht Jan Knol, goê nacht, houdje vroom,
Hadieu maats. *I. Knol.* Hier jy huye vryer metje gefalueerde baert.
Dat is een Krijgsman, hy is veur ien ſchim vervaert.
Phlip. Gaat heen jy murrewert, jy bint ien gieſt,
Hy zou drie man zeven armen af houwen, dat is wel 't mieſt,
Hy is een geweldig grootſpreeker zo langer gien gewach is.
Maar Jan Knol laat ons een uyltje vangen tot dat het dagh is.
Maar wat dunkje, zellender margen wel yzers op paſſen, hy loopt van zijn wacht.
Goê nacht Jan Knol. *I. Knol.* Goê nacht, mijn ſpeciaal, goê nacht.

REY

REY VAN EDELEN.

Een Iuffrou met haar Maacht.

WAar is de tijdt ,, dat elk te leven placht ,
Veyl en bevrijd ,, voor 't goddeloos geslacht ,
Na wil en wensch ,, van oproer-geesten boos.
Helaas ! den mensch ,, is nu te deugdeloos.

Doe, doen men wist ,, gansch niet te spreeken noch
Van list of twist ,, of hatelijk bedroch ,
Van vleyery ,, en valschelijk te biên
Een wezen bly ,, en mienen 'er niet ien.

Noch God noch eer ,, noch deucht is langer in
Den mensch, maar veer ,, van hem ; helaas ! zijn zin
Strekt maar tot goed ,, en het vervloekte geld ,
't Welk niet en doet ,, als dat 't zijn meester quelt.

Doe was noch niet ,, bekent het snijdig staal ,
Waar heen men ziet ,, het klinkt vast altemaal
Te dezer tijd ,, van messen blank en hart ,
Wy zijn in nijt ,, in haat en twist verwart.

De Vader zweert ,, tegens zijn eygen Kind.
De Vriend begeert ,, de dood meê van zijn Vrind :
Zijn woede hand ,, drukt elk aan zijn geweer
Zijn bloedtverwant ,, tot quetzing en verzeer.

Wat is dit, laas ! ,, een eeuw ook vreugdeloos ;
De menschen dwaas ,, verdoolen achteloos
Het ruyme padt ,, van haar begeerten in.
Begeerten, wat ,, begeerten ? zonder min.

Begeerten die ,, daar strekken tot verdriet.
Al wat ik zie ,, ten strekt ten goede niet ,
Tot smaad alleen ,, tot schennis en quetzuyr ,
Dies ons 't geween ,, verzellet t'elker uyr.

En niemand kan ,, helaas ! een eynde noch
Ons zeggen van ,, dit woedig twisten. Och !
Wat of belet ,, onz' herten van het goed.
O God ! verzet ,, al 't geen ons klagen doet.

VYF-

VYFDE BEDRYF.

Vluchtende Edelman met zijn paert.

MYn Lief, waar zijt gy? ach! de tijd, dat elk in vreeden
Te ruste leyd, de nacht, een troost der moede leeden,
Dient ons tot waken nu, en vluchten van der hand
Naar vreemde haerden, uyt ons lieve Vaderland.
Waar zijnze nu die daar op aardsche welvaart bouwen,
Op oud geslacht, op eer, op tijdlijk goed betrouwen?
De zulke komen nu alhier te spieg'len haar
Aan my, en u, mijn Vrou, mijn leven. ach! van waar
Zyn wy liêns ook, en waar toe nu, helaas! gekomen?
Wat raad zal van ons zijn in deze zaak genomen?
Te vluchten acht ik best uyt dit bedroefde Land,
Of anders wacht men straf en onheyl op de hand;
Straf over 't quaad, waar aan wy immers niet zyn schuldig.
Vrou. Ach, Hemel! waar is 't eynd' der tranen menigvuldig,
Die d'Adel, onderdrukt, uytstortet hier te Land;
Wat word 'er menig Heldt om 't leven, en tot schand
Ook meenig Vrou gebracht. Helaas, bedroefde tijden!
Vol ongeval, vol ramps, en vol weemoedig lyden
Voor ons. Ach, Hemel! is dan nieuwers noch een end
Ons klagens voor der hand? waar henen dan gewend?
'k En weet waar heen, helaas, by onbekende lieden.
Waar zyn, myn waarde, nu ons Ouders, die ons rieden
Zo vaak ten besten? wisten zy het minst' hier af,
Zy zouden haar rondom noch keren in haar graf.
O dood! en kunt gy ons het zelfde pad niet banen
Ter ruste vredig? ach! ik smelt in brakke tranen
Als ik dit denk, en ik weet van myn zelfs niet meer.
Edel. Wat is het vrouwelyk geslacht ook broos en teer.
Hoe nu, myn ziel? ay, spaart uw tranen menigvuldig,
En zyt, gelyk als ik, in lyden meê geduldig.
Wat baat het of gy schoon uw lieflyk aanschyn dekt
Met vochte tranen, en het hayr van 't voorhoofd trekt?
Dit ongemeen verdriet zal noch ten besten komen.
Zyt lydzaam, en volhart. Yet bitters ingenomen
Heeft vaak den moeden wel tot laaffenis gebaat.
Misschien is ook dit leed bevord'ring van onz' staat.

Vrou.

Vrou. Hoe zoud' ik kunnen? ach! die ſchendige verdrieten,
Die my de tranen langs mijn wangen af doen vlieten,
Die zijn te groot; ik moſt wel onbeweeg'lijk zijn
Indien ik niet beklaagde 't wreed' geval, dat mijn
En u, mijn Lief, dus onverziens komt overſtulpen.
Edel. Van Gode worden wy wel licht'lijk opgehulpen
Weêr uyt het voetzant, noch tot een gewenſter ſtaat.
Och! niemand weet 't geheym der Goddelijker raadt.
Die heeden needrig leyt in 't voetzant overrompelt,
En t'eenemaal in 't ſlijk van ongeval gedompelt,
Dien heft een beter luk wel morgen aan den dagh,
Tot hooger eer als hy noch oyt te vooren zag.
Dit is 't onwis beloop van aardſche waerdigheden.
Hoe zou dan kunnen doch een menſch, begaaft met reden,
Zich quellen doch zoo zeer in rampſpoed tijdelijk?
Vrouw. Maar och, helaas! ik vreez' dat God ons uyt het ſlijk
Van onzen rampſpoed nimmer weder op zal beuren
Tot voorſpoed. O mijn God! *Edel.* Waar toe, mijn Lief, dit treuren,
Dat toch verlooren is? beſt neemt men goeden raad,
Waar door men oirboirlijk de rampſpoet wat ontgaat.
En ſchoon of God ons weêr geen voorſpoed wou verleenen,
Hier op der aarden is doch vruchteloos het weenen,
Dat ons in deze zaak in 't minſt niet helpen kan.
Beſt wachtmen lijdzaam voorſpoed eeuwig-duyrend', van
Den Gever alles goeds, in die vernoegde zalen
Des Hemels, daar de zaal'ge zielen zullen pralen
In aller weeld'. hier meê vertrooſt u dan, mijn Vrou.
Vrou. Dat kan ik niet, mijn Lief, genomen of ik wou.
Edel. Gy kunt wel, zo gy wilt u daar maar toe begeven.
Vrou. Och, koſt ik! 'k wenſte my uyt dit bedroefde leven.
Veel ſterven, die noch liever leefden op der aard',
O God! en waarom acht gy my de dood niet waard,
My, en mijn Lief, en mijn onnozel Kindjen teeder,
Voor die in weelden noch wel garen leefden weder?
Ik zie niet voor de hand als kommer en ellend,
En geen, als maar de dood alleen, mijns klagens end.
O God! mijn Heer, waar toe wilt gy ons noch bewaren
In 't drukkig leven, en in d'uytterſte gevaren?
Och! ziet my eens met uw genadige oogen aan.
Ach! my, die gy hier ziet alzo miſtrooſtig ſtaan,

U 't lichaam, en de ziel vrywillig overgeven.
Ik wensche maar alleen te sterven; want het leven
Dat ben ik wars. O doodt! ô doodt! komt hier by mijn,
By my rampspoedige zult gy zo welkom zijn,
Door u kan ik alleen het ongeval vermijden.
Edel. Mijn ziel vertroost u. Gy moet denken dat het lijden
Den uytverkorenen heeft t'allertijd verzelt,
En 't valt niet half zo zwaar dien, die 'er hem na stelt,
Die kan van ongeluk wel vaak gelukken maken;
En 't lijden is een wegh om tot geluk te raken:
Die tot geduldigheyd maar buygen kan zijn zin,
Die treedt door lijden tot een grooter voorspoedt in.
Gerust gemoed kunt gy door duldig lijden winnen,
Daarom stelt wangelaat en rampspoed uyt uw zinnen.
Wel die hem troosten kan in God. Mijn Lief, bedaart.
Ziet hier mijn dienaar by ons vaerdig met het paert,
Dat ik de hoeven zelfs heb av'rechts aangeslagen,
Op dat men minder ons zou weeten na te jagen.
'k Heb uw Kleynodien in een aerden vat vergaart,
Die wild' ik dat wy hier bedolven in der aerd',
Of wy, of d'onze, 't ons bezaten weér in weelden.
Mijn ziel, vertroost u met het geen wy t'zamen teelden,
Tot troost en lust, waar na gy dikmaals hebt gehoopt.
Ay, maakt u vaerdig, en gedenkt de tijd verloopt.
Wy wachten immers schier de tijd der dagerade.
Vrau. O God! ô God! waar zijt gy nu met uw genade?
Vaart wel nu glasig nat, zo koel der ouder Rhijn,
En al wat my wel eer eens placht tot lust te zijn.
Vaart wel mijn lustig huys, gezocht maar tot verblijden,
Dus in de groente al van oud' Voor-ouders tijden.
Vaart wel geboomt', geliest, zo dicht en loverrijk;
Vaart wel mijn Kruyt-hof, en mijn bloemen noeghelijk;
Vaart wel myn Lust-gaerd groen, vol wellust en vol weelden,
Daar wy, in beter tijd, zo vaak genoegh'lijk speelden.
Spout eêr uw bladen uyt uw dorre stammen niet,
Voor dat gy ons, of d'onz', u weêr beschouwen ziet.
Och eyke schaduw' rijk! waar onder dat wy zaten
Zo dikwils, al goé nacht, ik moet u nu verlaten.
Ik trek van hier, uyt vrees van 't morrende Gemeen,
Wegh naar een ander Land, en 'k weet noch niet waar heen,

Na

Na volken onbekent en vreemdele geslachten,
Die ons voor uytgejaagt geboeft maar zullen achten,
En ons met onbescheydt toedrijven alle leed.
Edel. Z' en zullen niet, mijn Lief. *Vrou.* Het geen ik zeeker weet,
Kan niemand, ook mijn Lief, my uyt het hooft niet praten;
Daar zal ik wezen dan van alle man verlaten.
Mijn lieve Wicht! *Edel.* Mijn Lief, zo lang uw halve ziel
Noch by u is, en zal (schoon of het al geviel
Dat wy by een geslacht onmensch'lijk quamen woonen)
U niemand noch met smaad of laster-woorden hoonen.
Gaat voort mijn Schildt-knaap, neemt den teugel in uw hand,
En leydt het zedigskens voort by den teugel-band.

Graaf van Cleve. Schildt-knaap. Geraerd van Velsen.
Jan Knol. Phlip.

'T IS meer als middernacht. Och wacht ik ook te spade!
Het vuyr-root breekt schier uyt der gulder dagerade.
Mijn Schildt-knaap, hem. *Schildtk.* Wat is 't dat u belieft, mijn Heer?
G. v. Cleef. Komt hier van boven af, en geeft my mijn geweer,
En neemt het uw', ik moet gaan Velsen noch eens spreeken.
Schildtk. Belieft myn Heere dan ook niet een licht ontsteeken?
G. v. Cleef. Geenzins. De moede mensch leyd nu te ruste zacht,
Ik dool alleen, gelijk Ulysses, in der nacht,
Om Velsen, die het nu zal met de dood bezuuren,
Kan ik van vriendschapshalven niet op 't bedde duuren.
In ramp en tegenspoed betoon ik alle daag
Wat ongevalichte liefd' dat ik tot hemwaarts draag.
Ik wandel in gevaar als alleman te slapen
In vreden leydt. Maar och! dat niemant ons betrape
Gewapent op den wegh dus in de nacht zo laat;
Daarom myn dienaar, wacht my ginder aan die straat,
'k Zal zien of ik hem dan noch eens te spraak kan komen.
De wacht is vast in slaap. Nu dient my waargenomen
Dat ik door geen gerucht haar immers wakker maak,
En zo om eer, ja wel om al het mijne raak.
Hier is het gat. Mijn vriend, ik kom om u te spreeken
Dus in de náåre nacht, en wilt u niet versteeken
Voor my, ô Velsen! *G. v. V.* Hou! wie roept daar Velsen? *G. v. C.* Ik,
U Vriend. *G. v V.* Ik kom u by. *G. v. C.* Wat is'er? *G. v. V.* Och! een schrik

Die my quam over, mits ik was in mijn gedachten.
Wat doet gy hier? *G. v. Cleef.* Ik kom uw weedom wat verzachten.
Een zeeker vriend men eerst in tijd van ongeluk
Kent, die is met zijn vriend meêlijdig in zijn druk.
Hoe zoud' ik konnen doch mijn waarde vriend vergeeten?
U, u, met wien ik heb zo noeghelijk versleeten
Mijns levens gantsche loop in vriendschap. Maar, ey, wat
Deed' u zo schrikken toch, als ik riep Velsen? *G. v. Vels.* Dat:
(Ik kan doch voor mijn Heer in 't minste my niet veynzen)
Rechts voor dat gy hier quaamt lag ik in mijn gepeynzen
Wel diep en wijd verwart, zo dat ik schier niet meer
Zelfs van mijn zelver wist. In deze schijn, mijn Heer,
Is my, daar ik hier lag, met náár en ysl'lijk steenen
De schim, gewond, des dooden Dwingelands verscheenen,
Het komt de trap daar af, en nadert my al tot
Hier aan de traly toe. Bof, open gaat het slot,
De Geest die komt hier in. Maar naar ik aan de woorden
Vermerkten, die hy op de trappen had, zo hoorden
Ik dat het was te doen om my te zeggen aan
De dood, tot straf van 't leedt van my hem aangedaan;
't Bleek daar aan, want hy wees gestadig op zijn wonden;
En mit hy by my quam zo is hy hier verswonden.
G. v. Cleef. Maar weet gy dan, mijn vriend, wel dat gy sterven zult
Voorzeeker morgen? *G. v. Vels.* Ja ik trouwen. *G. v. Cl.* En de schult
En geeft aan niemant, als alleenig aan den Schrijver,
Dees was beleyder van de zaak, dees was d'aandrijver,
Dees heeft alleenig u veroorzaakt dit verdriet.
G. v. Vels. Dat's my al eveneens, of hy het zy of niet.
Ik wist wel dat ik geen genade zou verwerven
By haar. Voor my, ik ben zeer wel getroost te sterven.
Ik maak geen zwarigheydt in 't aangaan van de dood,
Maar, laas! om u alleen, om u ben ik in nood,
Mijn waarde Lief, mijn ziel, mijn eygen Vrouw van Velsen,
Waar zijt gy nu? och! mocht gy my noch eens omhelsen
Zo lieff'lijk als gy pleegt, in tijd van weeld' en lust,
Zou dit geschonden lijk verrotten zo gerust,
Schoon of men 't hier en daar van een gesneên ging voeren.
G. v. Cleef. Wat zien ik? och! mijn vriend, een van de Wacht zich roeren.
Nu derf ik immers hier niet langer staan. Ik gâ,
De goê God gunn' u hier, of namaals zijn genâ.

I. Knol.

I. Knol. Phlip, Phlip. *Phlip.* Wat is 'er? *I. Knol.* Me dunkt dat 'er al weêr
ien voor 't gat is.
Phlip. Hey, jy droomt van ſchollen, jy eet garen platvis:
Slaap, ſlaap. *I. Knol.* Daar was 'er by men zieterna weêr ien in 't gat.
Phlip. Je zoud hem in een zak eſteeken hebben, zo hadje hem ehad.
Je droomt, mijn borſt, gaat weêr legge ſlapen.
I. Knol. Ik droom niet. Iget ken ik 'er iens ien betrapen,
Hy zel hayr laten, dat wil ik hum wel zweeren.
Ik zel hem by Velſen in 't gat zetten, ben ik aârs ien man met eeren.

Burg-Graaf. Raadt van Welborene Mannen. Geraerd van Velſen. Met al de Gemeente.

BReekt Velſens Wapens nu, tot teeken, dat zijn Zaadt
Zal, van dit Hollands volk, zijn eeuwiglijk gehaat.
Voldoet 't Gerecht, gy mannen, wel.
G. v. Velſ. Meeſt al de Helden,
Die haar, en 't hare in vaar voor 's Lands welvaren ſtelden,
Die hebben ook gehad, gelijk als ik, een end,
Een ſterfdag opgeleyd van pijnen en ellend;
Dies kan ik my dit onluk, zo 't onluk is, trooſten.
Nu zal ik in 't getal meê wezen van de Grootſten,
Waar van zo kleynen deel het algemeene padt
Ter dood gegaan is, zonder bloed-verſtorten; dat
Ben ik te lijden ook getrooſt. gaat my vry brouwen
De pijnen die gy wilt, 'k heb niettemin behouwen
Mijn lieve Vaderland, alleen door mijn beſtaan.
Schend vry dit lichaam, ik en ſtoor my daar niet aan;
Hoe zoud' mijn moedig hart uw pijnen kunnen vrezen?
Daar 'k zal hier namaals van Na-neefs gehouden wezen
Voor de Behouder van mijn lieve Vaderland,
Het welk ik heb verloſt van eenen Dwingeland;
Een Dwing'land, die maar zocht de vroomen t'onderdrukken,
En haar haar oude Vryigheden te ontrukken.
Een Dwing'land, zeg ik, en geen Scherrem-Heer of Vorſt.
Hier van ik duyd'lijk voel de tuyging in mijn borſt.
Gelukkig' Ingezeet'ne van mijn Vaderlande,
Nu gy zijt vry gemaakt door daadt van deez' mijn handen.
En daar op ſterf ik nu, dat geen byzond'ren haat,
Maar liefde tot 't Gemeen, my dwong tot deze daadt.

Mijn leed, zo 't leed is, is uw slavernys bevryden;
'k Wil voor mijn 's Vaderlands welvaren garen lijden.
Hoe zoud' een eêl gemoed, manhaftig als het mijn,
Kennen zijn Vaderland zien in zo droeven schijn?
Myn lieve Vaderland, zoud' ik u zien bederven?
O neen! dat kan ik niet, 'k wil thienmaal liever sterven.
Ik weet voor zeeker dat my noch daar voor een loon
In 't huis der Zaligen zal worden aangeboôn.
Wat loon? het hoogste goed, dat ik daar zal verwerven,
En daar voor wil ik garen aardtsche lukken derven.
Hier boven zal ik zijn van alle qualen vry,
Daar wacht ik al mijn medestanders aan mijn zy.
O eed'le Woerden! wacht den tijdt, wy zullen koomen
By bey de Brutos, u verlossers, trotze Roomen;
Vermidts wy yv'rend' volgden haar voetstappen na,
En vryden 't Vaderlandt voor zo gewissen schaê.
Juygt, Hollandt! Hollandt juygt! ik heb u in mijn leven
Gevrydt, ik heb u weêr uw Vryigheydt gegeven,
Uw oude Vryigheydt, ik heb u door mijn handt
Zo kloek ter daadt verlost van eenen Dwingeland.
Dit was 't gewenste dat my immer kost geschieden.
Maar u beklage ik, ô gy brave Edellieden!
Die (onrechtvaerdig recht) in dezen dage lijdt
Voor mijn bestaan, waar aan gy doch niet schuldig zijt.
Gy lijdt wel voor een daadt waar aan gy niet zijt schuldig,
Maar lijdt gelijk als ik voor 't Vaderlandt geduldig.
Doch dien ik meest beklaeg', zijt gy, verkooren Lief,
Mijn waarde Vrou. Mijn Heer, beschikt haar dezen Brief,
Die'r aangenaam, maar niettemin zal droef lijk wezen,
Hier in moogt gy, mijn ziel, dan u vertroosting lezen.
'k Wensch u hier meê goênacht tot datmen weder leeft.
Ey, schrijft haar 't laatst Vaart wel, van die het zelfs niet heeft.

Zy steken hem in 't vat.

R. van N. Velzen, Velzen, hoe is u nu te moede?

G. v. Vels. Ik ben noch de zelfde Man,
Die Graaf Floris 't leven nam.

U Y T.

VONNISSE
van
GERAERDT van VELSEN.

NIet tegenstaande dat Geraerdt van Velsen ontallijke en ongemeeten weldaden hadde genooten van onzen overleden Landsheer, den Alderdoorluchtigsten en Welgeborene Vorst Floris, Grave van Hollandt, &c. heeft hy hem evenwel daar-en-boven, alleen van byzonderen haat geparst, verbordert 's Lands Adel tegens den zelven op te hitzen; en dat door heymelijke nacht-spraken, vergaderingen en t'zamen-zweeringen, zo wel in oude als nieuwer Wetten en heylige Inzettingen ten hoogsten verboden, zo lange dat zy door valsche trek, onder dekzel van ter Jacht of Vogel-vangst te rijden, den Welgeboren Heere eerst in handen der gewapender Vyanden, en daar na gevankelijk op het Huys te Muyden gebracht hebben. Aldaar raadslagende hoe zy 't gevoegh'lijkst met den zelven ons Vaderland in en onder 't gebied des Koninks van Engeland zouden brengen, zijn zy van de gemeene Onderzaten verstoort geworden, en hebben de vlucht genomen. De Moorder, hem omcingelt ziende, heeft evenwel, noch op God, noch deucht, noch op straffe en gevaar ziende, zijn woede en goddeloze ziel willen voldoen; en den zelven onzen Doorl. Vorst om 't leven gebracht, ons en ons Vaderland, van onzen Vader en Opper-hooft berooft zijnde, tot verlaten en ellendige Wezen gemaakt. Waar op hy, Velsen voornoemt, ondervraagt zijnde, heeft alle het voorsz. zonder pijnen vrywillig beleden. Op welke belijdinge den Edelsten Heere, Mijn Heere Didrik van Wassenaar, Burg-Graaf van Rhijnlandt, Nomine Officij geëyscht hebbende, is 't dat d'Edele Heeren, Mijn Heeren de Raden van Staten des Lands, den voornoemden Geraerd van Velsen uyt hooger krachte Legis Juliæ Majestatis hebben veroordeelt en verdamt, als zy hem veroordeelen en verdammen mitsdezen, gebracht te worden ter plaatse daar men gewent is recht te doen, om aldaar aan 't leven gestraft te worden, op wijze als volgt:

EErstelijk, dat men hem zijn Wapenen zal breeken voor zijn oogen, en daar mede 't gantsche geslacht voor uytgeroeyt zal geacht worden.

Ten tweeden, dat hy naakt zal worden gesteeken in een Vat met yzere nagels, en daar in zal gerolt worden langs den wege, tot dat daar de dood na volgt.

Worden ook alle zijne goederen, roerende en onroerende, waar gelegen, 's Lands Schat-kamer toegeleyd.

Mitsdezen wordt ook ingeroepen alle den vervluchten Adel, om binnen thien aan-een-komende Zonneschijnen te verschijnen hier voor den Raad, om haar te verdedigen, of ten eeuwige dagen uyt onzen Lande en Vryigheydt gebannen te zijn, en hare goederen als voren mede 's Landts Schat-kamer toegeleydt te worden. Aldus gedaan ter Vergaderinge der Ed. Heeren, de Staten des Lands, binnen Leyden.